

Wettelijke schuldsaneringsregeling (Wsnr)

**Een inventarisatie van oorzaken die kunnen leiden tot
een tussentijdse beëindiging**

E.W.E. (Noortje) van der Linden

Studentnummer 2035498

Afstudeerorganisatie:

Deterink Advocaten en Notarissen N.V.
te Eindhoven

Afstudeerbegeleiders:

Mr. I.C.J.C. (Ilona) van de Klundert en
Mr. R. (Ralf) van der Pas

Juridische Hogeschool Tilburg

1^e afstudeerdocent:

Mr. J.A. (Jenny) Pop

2^e afstudeerdocent:

Mr. M.A.J. (Merel) Weitering

Eindhoven, mei 2013

Wettelijke schuldsaneringsregeling (Wsnr)

Een inventarisatie van oorzaken die kunnen leiden tot een tussentijdse beëindiging

*In opdracht van de sectie Insolventierecht van Deterink Advocaten en Notarissen N.V.
te Eindhoven*

E.W.E. (Noortje) van der Linden

Insolventiemedewerker bij
Deterink Advocaten en Notarissen N.V.
te Eindhoven

Studentnummer:

2035498

Afstudeerorganisatie:

Deterink Advocaten en Notarissen N.V.
te Eindhoven

Afstudeerbegeleiders:

Mr. I.C.J.C. (Ilona) van de Klundert en
Mr. R. (Ralf) van der Pas

Juridische Hogeschool Tilburg

1^e afstudeerdocent:

Mr. J.A. (Jenny) Pop

2^e afstudeerdocent:

Mr. M.A.J. (Merel) Weitering

Eindhoven, mei 2013

Voorwoord

Sinds begin 2011 ben ik werkzaam als insolventiemedewerker bij Deterink Advocaten en Notarissen N.V. te Eindhoven. Ik houd mij binnen de sectie Insolventierecht dagelijks bezig met de administratieve afhandeling van faillissementen en schuldsaneringen: van het eerste contact met de rechtbank na de uitspraak van het faillissement/schuldsaneringsregeling tot en met het laatste contact met de crediteuren over de afwikkeling ervan en alles wat daartussen zit.

De sectie Insolventierecht van Deterink is voornamelijk gespecialiseerd in de afhandeling van (grotere) faillissementen, maar het komt ook voor dat wij aangesteld worden als bewindvoerder in een schuldsaneringsregeling. Dit brengt een iets andere manier van werken met zich mee in vergelijking met de werkzaamheden in een faillissement. Het was voor mij snel duidelijk dat mijn afstudeerscriptie zou moeten gaan over de Wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (hierna: de Wsnp), omdat het eindresultaat van toegevoegde waarde zou kunnen zijn om de afhandeling van schuldsaneringsregelingen binnen onze sectie efficiënter te laten verlopen.¹

In de periode november 2012 tot en met april 2013 heb ik onderzoek gedaan naar de gronden die in de rechtspraak al dan niet kunnen leiden tot een tussentijdse beëindiging van de Wsnp. Ik heb hiertoe relevante wetgeving bestudeerd en alle toepasselijke (gepubliceerde) uitspraken van 2008 tot en met 2012. Op basis van de uitkomsten bied ik een rapport aan met daarin de resultaten van het onderzoek, die zijn verwoord in conclusies en aanbevelingen, alsmede enkele bruikbare documenten ten behoeve van een efficiëntere afhandeling van schuldsaneringsregelingen.

Alvorens ik overga tot het bedanken van de mensen die mij hebben begeleid bij het schrijven van mijn afstudeerscriptie, wil ik even stilstaan bij de twee personen die mij vier jaar geleden het laatste zetje hebben gegeven om te starten met deze opleiding: mijn oud-collega Joep, die altijd het beste in mensen naar boven weet te halen en mijn dierbare vriend Ton (†), die als curator trots zou zijn geweest op mijn ontwikkeling binnen het insolventierecht. Dank voor het vertrouwen!

Ik bedank mijn collega's binnen de sectie Insolventierecht (Ilona, Ralf, Loes en Claudia) voor hun luisterend oor, hun kritische op- en aanmerkingen, hun betrokkenheid en hun kostbare tijd. Een speciaal woord van dank richt ik aan mijn eerste afstudeerdocente Jenny Pop, die mij door haar nuttige aanwijzingen toch telkens weer anders naar de dingen heeft laten kijken. Last but not least bedank ik mijn partner Pascal en onze drie kids, omdat zij ervoor hebben gezorgd dat ik bijna al mijn vrije tijd in mijn studie heb kunnen steken zonder dat zij daarover met een enkel onvertogen woord hebben gerept.

Ik kijk met een goed gevoel terug op mijn afstudeerperiode!

Noortje van der Linden
Eindhoven, mei 2013

¹ De termen (wettelijke) schuldsaneringsregeling natuurlijke personen, Wsnp, schuldsanering en regeling worden in het document door elkaar gebruikt.

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
1. Inleiding	7
1.1. Probleembeschrijving	7
1.2. Doelstelling	10
1.3. Centrale vraagstelling en deelvragen	11
1.4. Onderzoeksmethodiek	11
1.5. Leeswijzer	12
2. Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen	13
2.1. Schuldenproblematiek	13
2.2. Totstandkoming van de Wsnp	14
2.3. Doelstellingen van de Wsnp	15
2.4. Toelatingseisen van de Wsnp	16
2.4.1. Toelatingseisen conform artikel 288, eerste lid, van de Faillissementswet	16
2.4.2. Afwijzingsgronden conform artikel 288, tweede lid, van de Faillissementswet	17
2.5. Verplichtingen van de schuldenaar in de Wsnp	18
3. Looptijd en beëindiging toepassing van de Wsnp	21
3.1. Looptijd van de Wsnp	21
3.2. Beëindiging toepassing van de Wsnp	22
3.3. Tussentijdse beëindiging van de Wsnp conform artikel 350 van de Faillissementswet	23
3.3.1. Niet naar behoren nakomen van verplichtingen (derde lid sub c)	24
3.3.2. Door doen of nalaten anderszins belemmeren/frustreren uitvoering van de Wsnp (derde lid sub c)	24
3.3.3. Doen of laten ontstaan van bovenmatige schulden (derde lid sub d)	25
3.3.4. Benadeling schuldeisers (derde lid sub e)	26
3.3.5. Al wel bestaande maar nog niet bekende weigeringsgronden (derde lid sub f)	26
3.4. Behandeling schuldsaneringen en toepassing beëindigingsgronden door Deterink in de praktijk	27
3.4.1. Behandeling schuldsaneringen door Deterink in de praktijk	27
3.4.2. Toepassing beëindigingsgronden door Deterink in de praktijk	28
Casus 1	28
Casus 2	29

4. Toepassing gronden artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet in de rechtspraak	30
4.1. Cijfers naar aanleiding van analyse uitspraken	30
4.1.1. Cijfers ten aanzien van beëindigingsgronden van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet	31
4.1.2. Cijfers ten aanzien van de termijn van en de voordracht tot beëindiging	31
4.2. Algemene lijn/maatstaf conform rechtspraak 2008 tot en met 2012	32
4.2.1. Niet naar behoren nakomen inspanningsverplichtingen of door doen of nalaten belemmeren dan wel frustreren van de schuldsaneringsregeling	33
Verwijtbaarheid	34
Niet verwijtbaar? Onderbouwen!	36
4.2.1.1. Informatie-/inlichtingenplicht	37
Functie postblokkade	37
4.2.1.2. Sollicitatieverplichting	38
Regels Wsnp versus regels socialeverzekeringswetgeving	39
4.2.2. Doen of laten ontstaan van bovenmatige schulden	40
4.2.3. Benadeling schuldeisers	40
Plegen van strafbare feiten in de Wsnp	40
Ontslag op staande voet	41
4.2.4. Al wel bestaande maar nog niet bekende weigeringsgronden	41
4.2.5. Overig	42
Looptijd van de schuldsanering	42
Rol van de Wsnp-bewindvoerder	43
Gevolgen niet meewerken door een derde	43
5. Conclusies en aanbevelingen	44
5.1. Conclusies	44
5.2. Aanbevelingen	46
Literatuurlijst	47
Bijlagen	48

Samenvatting

Met de invoering van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp) heeft de wetgever in de eerste plaats beoogd natuurlijke personen die buiten hun schuld in een uitzichtloze financiële positie zijn terechtgekomen de kans te bieden na een bepaalde termijn weer vrij van schulden verder te kunnen gaan ('schone lei'). Niet iedere natuurlijke persoon wordt toegelaten tot de Wsnp: de wetgever heeft hieraan een aantal strikte voorwaarden verbonden. De schuldenaar zal bij de toelating met name moeten aantonen dat hij ten aanzien van het ontstaan van de schulden te goeder trouw is geweest. Bovendien dient aannemelijk te zijn dat de schuldenaar de verplichtingen, voortvloeiende uit de Wsnp, gedurende de looptijd naar behoren zal nakomen.

Als tegenprestatie voor het uiteindelijk verkrijgen van een schone lei wordt van de schuldenaar gedurende de looptijd van de schuldsaneringsregeling verwacht dat hij aan alle verplichtingen voldoet die voortvloeien uit de Wsnp. Op de naleving van deze verplichtingen dient door de Wsnp-bewindvoerder nauwgezet toezicht te worden gehouden.

Schiet de schuldenaar tekort in de nakoming van deze verplichtingen, dan kan de regeling tussentijds worden beëindigd met alle gevolgen van dien: schuldeisers kunnen zich weer rechtstreeks wenden tot de schuldenaar ter voldoening van de vorderingen ten aanzien waarvan de schuldsanering werkte.

Onderzoek moest uitwijzen welke gronden in de rechtspraak al dan niet leiden tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Het blijkt dat in de rechtspraak nauwgezet wordt vastgehouden aan de doelstellingen zoals beoogd door de wetgever en dat een groot belang wordt gehecht aan het actief meewerken door een schuldenaar zelf aan een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling. Ook dienen de gedragingen van de schuldenaar in de schuldsaneringsregeling maatschappelijk aanvaardbaar te zijn en moeten deze stroken met het 'wezen' van de schuldsaneringsregeling.

De meeste tussentijdse beëindigingen vinden plaats vanwege het niet naar behoren nakomen van de uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen of anderszins belemmeren/frustreren van de regeling door de schuldenaar op grond van artikel 350, derde lid, sub c, van de Faillissementswet. Het is dan ook van groot belang dat de schuldenaar goed op de hoogte is van hetgeen van hem in de schuldsaneringsregeling wordt gevergd, zodat daarover geen misverstanden kunnen ontstaan.

1. Inleiding

Het zal niemand ontgaan dat steeds meer mensen kampen met schulden als gevolg van diverse oorzaken. Volgens de NVVK² is sprake van een problematische schuldsituatie indien 'van een natuurlijke persoon³ redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of waarin hij heeft opgehouden te betalen'.⁴

Steeds meer gezinnen in de problemen door schulden

Het aantal Nederlandse huishoudens dat in de schulden zit, is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Iets meer dan één op de zes Nederlandse huishoudens heeft problematische schulden of loopt het risico die te krijgen. In 2009 ging het om ruim 890 duizend huishoudens, vorig jaar is dat aantal gestegen naar 1,2 miljoen. Dat blijkt uit het onderzoek "Huishoudens in de rode cijfers" van het ministerie van Sociale Zaken.

De schuldsituaties zijn zelden het gevolg van één oorzaak, schrijft staatssecretaris Klijnsma. "Veelvoorkomende oorzaken bij huishoudens met een risico op problematische schulden zijn: gebrekkig financieel beheer, een te hoge levensstandaard of een plotselinge terugval in inkomen door ontslag, echtscheiding, ziekte of arbeidsongeschiktheid."

Volgens Klijnsma is de aanpak van de schuldenproblematiek van groot belang. Ze benadrukt dat de verantwoordelijkheid bij meerdere partijen ligt. In de eerste plaats zijn mensen zelf verantwoordelijk voor de financiële beslissingen die zij nemen, maar ook het bedrijfsleven, schuldeisers, incassobureaus en gemeenten spelen een rol, aldus de staatssecretaris.

Bron: nrc.nl, 3 april 2013

1.1. Probleembeschrijving

Als een schuldenaar⁵ in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, kan hij volgens artikel 1, eerste lid, van de Faillissementswet bij rechterlijk vonnis in staat van faillissement worden verklaard. De rechtbank stelt een curator aan, die belast is met het beheer en de vereffening van het tot het faillissement behorend vermogen van de schuldenaar.⁶

Zodra de werkzaamheden van de curator met betrekking tot de vereffening van de boedel ten einde zijn, gaat hij over tot afwikkeling van het faillissement. Betreft het een faillissement van een natuurlijke persoon, dan 'herleeft' op dat moment het recht van de crediteuren om zich zelfstandig ter voldoening van hun vorderingen op het vermogen van de schuldenaar te verhalen, bijvoorbeeld door het leggen van (executoriaal) beslag op het woonhuis, de inboedel of het salaris van de schuldenaar. Kort gezegd, kunnen schuldeisers zich dus opnieuw bij deze schuldenaar melden om de betreffende vordering op te eisen. Dit betekent, dat een natuurlijke persoon na afwikkeling van zijn faillissement dus niet van zijn 'oude' schulden en bijbehorende schuldeisers af is, zodat een faillissement geen (definitieve) oplossing biedt voor de schuldenproblematiek van een natuurlijke persoon.

² Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (brancheorganisatie voor professionele schuldhulpverlening en sociale kredietverlening in Nederland).

³ Natuurlijke persoon: particulieren en ondernemers, voor zover zij geen rechtspersoonlijkheid genieten; Blom 2000, p. 21.

⁴ www.nvvk.eu/schuldhulpverlening/gedragscode-NVVK, 11 februari 2013.

⁵ Voor de leesbaarheid van het document wordt de schuldenaar aangeduid als een mannelijke persoon.

⁶ Art. 20 jo. art. 68 Fw.

Om er onder andere voor te zorgen dat een natuurlijke persoon toch niet tot in lengte van dagen door zijn schulden zal worden achtervolgd, heeft de wetgever de mogelijkheid gecreëerd om (onder zeer strenge voorwaarden) op verzoek de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling (Wsnp) uit te spreken.⁷

Het verzoek tot toepassing van de schuldsaneringsregeling kan vóór (eventuele) uitspraak van het faillissement aan de rechtbank worden gericht,⁸ maar ook nadat de schuldenaar al in staat van faillissement is verklaard. In dat laatste geval vraagt de verzoeker om het faillissement op te heffen onder het gelijktijdig uitspreken van de toepassing van de schuldsaneringsregeling, als bedoeld in titel III van de Faillissementswet.⁹

Opvallend is dat natuurlijke personen (al dan niet werkzaam in loondienst, als zelfstandige zonder personeel of met een eigen bedrijf in de vorm van een vof) die problematische schulden hebben, regelmatig de 'alternatieve route' kiezen en dus via een faillissement in de Wsnp terechtkomen. In plaats van het doorlopen van het 'omslachtige' schuldhelpverleningstraject met (vaak lange) wachtlijsten via bijvoorbeeld de gemeente, laten zij zich op eigen aangifte failliet verklaren om vervolgens een verzoek tot omzetting naar een schuldsaneringsregeling in te dienen.

Na toepassing van de Wsnp (al dan niet onder gelijktijdige opheffing van het faillissement) stelt de rechtbank een Wsnp-bewindvoerder aan, die belast is met het beheer en de vereffening van de boedel van de schuldenaar (zoals een curator in een faillissement) en die bovendien toezicht houdt op de naleving door de schuldenaar van diens verplichtingen, voortvloeiende uit de schuldsaneringsregeling.¹⁰ De Wsnp-bewindvoerder is primair aangesteld om de belangen van de gezamenlijke crediteuren te behartigen. Wanneer aan de schuldenaar een schone lei wordt verleend, heeft dit als negatief gevolg voor de schuldeisers dat hun vordering geheel of gedeeltelijk teniet gaat, zodat deze vordering definitief niet meer geïncasseerd kan worden. Het is dan ook gerechtvaardigd, dat deze aanzienlijke verbetering van de positie van de schuldenaar -ten laste van de positie van zijn crediteuren- enkel plaatsvindt, wanneer door de schuldenaar aan de voorwaarden is voldaan die zijn verbonden aan de Wsnp. Het is de taak van de Wsnp-bewindvoerder strak toezicht te houden op een goede nakoming van deze verplichtingen.

De sectie Insolventierecht van Deterink Advocaten en Notarissen N.V. (hierna: Deterink) krijgt met name te maken met Wsnp's die het gevolg zijn van een omzetting conform artikel 15b van de Faillissementswet. Vanwege het feit dat in die gevallen het faillissementsdossier al in behandeling is bij Deterink, kiest de rechtbank er dan vaak om praktische redenen voor een Wsnp-bewindvoerder van hetzelfde kantoor aan te stellen; dikwijls wordt de curator dan Wsnp-bewindvoerder. Omdat de sectie Insolventierecht van Deterink vooral is gericht op faillissementen, bestaat vanuit Deterink de behoefte om meer inzicht te krijgen in de achtergronden van de Wsnp en de daaruit voortvloeiende verplichtingen van de schuldenaar, met als doel om in voorkomende gevallen schuldsaneringen op een zo efficiënt mogelijke wijze te behandelen.

Twee belangrijke op de schuldenaar rustende verplichtingen gedurende de Wsnp zijn de informatieplicht en de verplichting zich te onthouden van het laten ontstaan van nieuwe schulden. Uiteraard dient de schuldenaar zich ook maximaal in te spannen om zoveel mogelijk boedelactief te genereren ten behoeve van de schuldeisers.¹¹

⁷ Art. 284 Fw.

⁸ Art. 3 jo. art. 284 Fw.

⁹ Art. 15b jo. art. 284 Fw.

¹⁰ Art. 316 Fw.

¹¹ Art. 295 Fw.

Alleen als een schuldenaar zich coöperatief opstelt en de strikte voorwaarden van de regeling naleeft, is het mogelijk dat hij aan het einde van de schuldsanering een zogenaamde 'schone lei' krijgt. Dit betekent dat alle nog bestaande schulden die zijn ingebracht in de Wsnp worden omgezet in natuurlijke verbintenissen en dat de schuldeisers deze vorderingen niet meer op de schuldenaar kunnen verhalen.¹² Ook indien een vordering weliswaar is ontstaan vóór de toepassing van de Wsnp, maar niet is aangemeld ter verificatie, dan valt deze aan het einde van de schuldsaneringsregeling onder de werking van de schone lei en kan de betreffende vordering dus niet meer worden verhaald op de schuldenaar. Met het toekennen van een schone lei is de schuldenaar dus van zijn oude schulden verlost en kan hij een nieuwe start maken.

Het komt voor, dat een schuldenaar niet in staat of onwillig is om aan deze strenge verplichtingen te voldoen. Het toezicht houden op een goede nakoming van de verplichtingen door de Wsnp-bewindvoerder kan in dergelijke gevallen een zeer arbeidsintensieve kwestie zijn. Als de schuldenaar niet in staat is of onwillig blijft zijn verplichtingen na te komen en er geen positieve ontwikkelingen in de nabije toekomst te verwachten zijn, dan bestaat de mogelijkheid om de schuldsaneringsregeling tussentijds te beëindigen. Dit kan gebeuren op voordracht van de rechter-commissaris, op verzoek van de bewindvoerder, de schuldenaar of een of meerdere schuldeisers.¹³

Vooraf is vaak niet in te schatten of een verzoek van de Wsnp-bewindvoerder tot tussentijdse beëindiging door de rechtbank zal worden toegewezen. Als een schuldsaneringsregeling niet tussentijds wordt beëindigd of de rechter besluit de regeling onder bepaalde voorwaarden voort te zetten (bijvoorbeeld door het verlengen van de termijn), brengt dat vanzelfsprekend extra kosten en inspanningen met zich mee. Niet alleen zijn er werkzaamheden verricht om een beëindiging te bewerkstelligen (denk onder andere aan het bijwonen van de rechtszitting), maar in het geval het verzoek wordt afgewezen, zal wederom moeten worden samengewerkt met een (in beginsel) niet coöperatieve schuldenaar. Het vertrouwen in een goede samenwerking en een goede afloop (schone lei) is daarmee ook verminderd.

Om zo efficiënt mogelijk om te gaan met kosten en tijd, is het van belang inzichtelijk te hebben welke situaties volgens wetgeving en rechtspraak al dan niet leiden tot tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Ook is van belang welke handelingen (zoals informeren en waarschuwen) voorafgaand aan het besluit tot een verzoek tot tussentijdse beëindiging van de bewindvoerder worden verwacht. De vereiste maatregelen en geldende normen dienen inzichtelijk te worden gemaakt, zodat de werkzaamheden in het kader van het toezicht daarop kunnen worden afgestemd en gestructureerd.

¹² Art. 358 Fw.

¹³ Art. 350 lid 1 Fw.

1.2. Doelstelling

De curatoren/advocaten van Deterink (in hun hoedanigheid van Wsnp-bewindvoerder) streven ernaar schuldsaneringen zo efficiënt mogelijk tot een goed einde te brengen. Dit betekent dat een schuldenaar die is toegelaten tot de Wsnp zich zeer goed bewust moet zijn van de verplichtingen die hieruit voortvloeien, ook ten aanzien van zijn bewindvoerder.

In het geval een schuldenaar deze verplichtingen niet nakomt of door zijn doen of nalaten de uitvoering van de schuldsaneringsregeling anderszins belemmert danwel frustreert,¹⁴ wil Deterink laten onderzoeken welke situaties in de rechtspraak al dan niet leiden tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Op deze manier verkrijgt Deterink handvatten om -indien de situatie daarom vraagt- een verzoek tot tussentijdse beëindiging van de Wsnp zodanig te onderbouwen, dat dit een zo groot mogelijke kans van slagen zal hebben, waardoor Wsnp-bewindvoerder en rechtspraak zo min mogelijk zullen worden belast.

Omdat de insolventiepraktijk van Deterink met name is gericht op faillissementen en er slechts een beperkt aantal Wsnp's wordt behandeld, ontbreekt een duidelijke en gestandaardiseerde procedure ten aanzien van het toezicht op de naleving van de verplichtingen voortvloeiende uit de Wsnp's. Deterink wenst het proces met betrekking tot het informeren over en toezicht houden op de naleving van de verplichtingen zodanig te structureren, dat het toezicht op een zo efficiënt mogelijke wijze kan worden uitgevoerd en de dossieropbouw zodanig is dat een eventueel verzoek tot tussentijdse beëindiging van de Wsnp de grootst mogelijke kans van slagen zal hebben.

Doelstelling

De doelstelling is om uiterlijk 27 mei 2013 een onderzoeksrapport op te leveren over de gronden die in de rechtspraak al dan niet leiden tot een tussentijdse beëindiging van een schuldsaneringsregeling, zodat Deterink deze gronden kan toepassen in een verzoek tot tussentijdse beëindiging als de situatie daarom vraagt, waardoor de kans op toewijzing zo groot mogelijk is.

Het onderzoeksrapport wordt gecompleteerd met enkele documenten ten behoeve van de schuldenaar, zodat deze zich er terdege van bewust is wat van hem wordt verwacht om de Wsnp tot een goed einde te brengen. Tevens wordt een aantal documenten toegevoegd waarmee Deterink op gestructureerde en efficiënte wijze toezicht kan houden op de naleving van de verplichtingen door de schuldenaar en eenvoudig kan vaststellen of tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling geïndiceerd is.

¹⁴ Art. 350 lid 3 Fw.

1.3. Centrale vraagstelling en deelvragen

Om bovengenoemde doelstelling te bereiken, is onderzoek gedaan naar het recht en de praktijk aan de hand van de volgende centrale vraag en deelvragen.

Centrale vraag

Welke situaties leiden volgens de rechtspraak al dan niet tot een tussentijdse beëindiging van de wettelijke schuldsaneringsregeling conform artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet?

Deelvragen

1. Wat is de achtergrond van de invoering van de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp)?
2. Wat zijn de voorwaarden om te worden toegelaten tot de Wsnp en welke verplichtingen heeft een schuldenaar na toelating?
3. Welke gronden worden gehanteerd om te komen tot tussentijdse beëindiging conform artikel 350 van de Faillissementswet volgens de wet, jurisprudentie en literatuur?
4. Is er uit de rechtspraak een duidelijke algemene lijn/maatstaf te destilleren in de toepassing van gronden tot tussentijdse beëindiging van de Wsnp conform artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet en zo ja, hoe ziet deze lijn eruit?
5. Op welke wijze kan Deterink haar werkzaamheden in het kader van het toezicht op de naleving van de verplichtingen vanuit de Wsnp door de schuldenaar inrichten en structureren?

1.4. Onderzoeksmethodiek

Omdat Deterink wil weten welke situaties in de rechtspraak al dan niet leiden tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling, is zowel onderzoek gedaan naar het recht als onderzoek naar de praktijk.

De beantwoording van deelvragen 1 tot en met 4 betreft een onderzoek naar het recht. Hiervoor zijn primaire (wet en jurisprudentie) en secundaire rechtsbronnen (literatuur) geraadpleegd en bestudeerd. Gepubliceerde uitspraken van de Hoge Raad, gerechtshoven en rechtbanken, handelend over tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling volgens artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet over de periode 2008 tot en met 2012 zijn verzameld en geanalyseerd. Deelvraag 5 betreft onderzoek naar de praktijk, omdat hier de theorie tegen de werkwijze van Deterink in de praktijk wordt aangehouden.

Om een antwoord te vinden op de centrale vraag is gekozen voor een vergelijkende casestudy en zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- rechtsbronnen (wet en jurisprudentie)
- literatuur (handboeken, artikelen)
- documenten (kamerstukken, rapporten)
- media (internet)

Omdat wet en literatuur in combinatie met circa 180 gepubliceerde uitspraken worden onderzocht en geanalyseerd, waarbij de interpretatie van het recht met argumenten zal worden onderbouwd, levert deze onderzoeksmethodiek valide en betrouwbare resultaten op.

1.5. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het ontstaan en de invoering van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp), die voor aanpassing heeft gezorgd van de Faillissementswet, de voorwaarden om toegelaten te worden tot de Wsnp en de verplichtingen die een schuldenaar na toelating heeft om de schuldsanering tot een goed einde te brengen. Hoofdstuk 3 gaat in op de looptijd en het einde van de schuldsaneringsregeling en de gronden die leiden tot een tussentijdse beëindiging volgens artikel 350 van de Faillissementswet. Tevens wordt in hoofdstuk 3 kort aangegeven hoe Deterink omgaat met de behandeling van schuldsaneringen en op welke wijze Deterink de beëindigingsgronden tot op heden heeft toegepast in de praktijk.

Hoofdstuk 4 richt zich op de tussentijdse beëindigingsgronden van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet, zoals deze uit het onderzoek van de uitspraken naar voren zijn gekomen en die leiden tot een algemene lijn/maatstaf om al dan niet te komen tot een tussentijdse beëindiging van de Wsnp.

Hoofdstuk 5 geeft conclusies en aanbevelingen.

2. Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen

Artikel 284, eerste lid, van de Faillissementswet luidt: *“Een natuurlijke persoon kan, indien redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, verzoeken de toepassing van de schuldsaneringsregeling uit te spreken.”*

Om antwoord te kunnen geven op de centrale vraag, dient allereerst inzicht te worden verkregen in het ontstaan van de Wsnp, de doelstellingen, de toelatingseisen en de verplichtingen die voor de schuldenaar na toelating uit deze wettelijke regeling voortvloeien. Pas als duidelijk is wat precies van een schuldenaar in de Wsnp wordt verwacht, kan worden beoordeeld of deze schuldenaar al dan niet aan zijn verplichtingen voldoet en -in het geval de schuldenaar nalatig is- of de Wsnp-bewindvoerder adequate maatregelen dient te treffen.

2.1. Schuldenproblematiek

Een groot aantal Nederlandse particuliere huishoudens en ondernemers heeft schulden, die het gevolg zijn van aangegane verbintenissen¹⁵ in de vorm van consumptieve kredieten, schulden die zijn ontstaan op grond van publiekrechtelijke regels (fiscale wetgeving) of anderszins.¹⁶ Het ontstaan van schulden ligt bij particulieren anders dan bij (ex-) ondernemers: de belangrijkste oorzaak voor het ontstaan van schulden bij (ex-) ondernemers bleek de laatste jaren een terugval in inkomen te zijn; bij particulieren waren naast een inkomensterugval ook overbesteding en compensatiegedrag¹⁷ belangrijke factoren voor het ontstaan van schulden.¹⁸

Tot de beginselen van het Nederlands recht behoort de verplichting van schuldenaren om hun verbintenissen na te komen.¹⁹ De schuldeiser heeft het recht nakoming van een verbintenis in rechte af te dwingen en kan zijn vordering verhalen op alle goederen van de schuldenaar.²⁰

Het Nederlands recht kent daarnaast het verschijnsel van extinctieve (bevrijdende) verjaring: dit houdt in dat na verloop van tijd een vordering ophoudt te bestaan.²¹ De verjaring van een rechtsovereenkomst kan echter door een schuldeiser eenvoudig worden gestuit,²² hetgeen betekent dat een schuld -in theorie- oneindig kan blijven voortbestaan, waarbij er in dit opzicht in principe geen verschil is tussen rechtspersonen (ondernemingen) en natuurlijke personen.

Een schuldenaar die in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen wordt, hetzij op eigen aangifte, hetzij op verzoek van een of meer zijner schuldeisers, bij rechterlijk vonnis in staat van faillissement verklaard. De schuldenaar kan zich er in een faillissementssituatie niet op beroepen dat de vorderingen van bepaalde schuldeisers op hem gedurende de looptijd van het faillissement verjaard zouden zijn. Sterker nog, artikel

¹⁵ Art. 6:1 BW.

¹⁶ Noordam 2008, p. 4-5.

¹⁷ Compensatiegedrag: te veel uitgeven als gevolg van psychische problemen (o.a. verslavingen, dwangmatige kooplust).

¹⁸ Monitor Wsnp (2011), p. 19.

¹⁹ Art. 6:296 BW.

²⁰ Art. 3:276 BW.

²¹ Art. 3:306 BW.

²² Art. 3:316 BW.

36 van de Faillissementswet bepaalt zelfs dat het faillissement een verlengingsgrond voor verjaring is. Wanneer een verjaringstermijn zou aflopen gedurende het faillissement of binnen zes maanden na het einde daarvan, dan loopt de verjaringstermijn door totdat zes maanden na het einde van het faillissement zijn verstreken.

Waar na afwikkeling van het faillissement van een rechtspersoon een vordering in de praktijk oninbaar wordt als deze rechtspersoon ophoudt te bestaan, zijn vorderingen op een natuurlijke persoon na afwikkeling van een faillissement weer direct opeisbaar. De schulden gaan zelfs na het overlijden van een natuurlijke persoon over op de erfgenamen die tot nakoming van de verbintenissen kunnen worden aangesproken.²³

Bovenstaande geeft aan, dat een natuurlijke persoon gedurende zeer lange tijd kan worden achtervolgd door zijn schulden en schuldeisers, hetgeen tot zeer onwenselijke situaties kan leiden, zowel op sociaal als ook op economisch gebied. Om een natuurlijke persoon (inclusief degene die een beroep of bedrijf uitoefent) een kans te bieden op termijn toch van zijn schulden af te komen en met een schone lei verder te gaan, is de wettelijke regeling schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) in het leven geroepen.

2.2. Totstandkoming van de Wsnp

De 'fresh start doctrine' die zijn oorsprong had in de Verenigde Staten ligt ten grondslag aan de Nederlandse Wsnp. Deze doctrine had als uitgangspunt dat een persoon die bevrijd is van zijn schulden gestimuleerd wordt om eigen inkomsten te genereren zonder verplicht te zijn deze af te staan aan zijn schuldeisers. Daarmee kan deze persoon een positieve bijdrage leveren aan de economie.²⁴ Mede onder invloed van deze ontwikkelingen in Amerika achtte men het in Nederland onaanvaardbaar dat natuurlijke personen, die buiten hun schuld in een uitzichtloze positie waren terechtgekomen, tot in lengte der dagen aan hun schuldeisers gebonden waren.²⁵

Op 24 oktober 1989 heeft de Commissie ter advisering omtrent eventuele herziening van de Faillissementswet (Commissie Mijnsen) aan de Tweede Kamer een rapport aangeboden, waarin zij stelde "(...) dat aan de opeisbaarheid van schulden van natuurlijke personen een grens gesteld moet kunnen worden opdat die schuldenaren niet gedurende een soms zeer lange periode met hun schulden achtervolgd kunnen worden. Natuurlijke personen moeten de kans geboden worden weer met een schone lei te beginnen."²⁶ De Commissie verwees in haar rapport naar een motie van Biesheuvel c.s., die in een eerder stadium in het kader van de parlementaire behandeling van een inmiddels tot wet verheven voorstel (Algemene regeling van beslag op loon, sociale uitkeringen en andere periodieke betalingen) overwoog, "(...) dat het wenselijk was dat de schuldenlast van privépersonen, niet ondernemer zijnde, na verloop van tijd wordt beëindigd".²⁷

Op 28 december 1992 werd het wetsvoorstel 'Wijziging van de Faillissementswet in verband met de sanering van schulden van natuurlijke personen' ingediend. Het duurde uiteindelijk nog zes jaar voordat de wet op 1 december 1998 in werking trad.

²³ Kamerstukken II 1992/93, 22 969, nr. 3, p. 2.

²⁴ Noordam 2008, p. 14.

²⁵ Van Buchem-Spapens 2008, p. 122.

²⁶ Wessels 2009, p. 1.

²⁷ Kamerstukken II 1988/89, 17 897, nr. 19.

2.3. Doelstellingen van de Wsnp

De uitbreiding van de Faillissementswet op 1 december 1998 met 'Titel III: de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen' kende de volgende doelstellingen:²⁸

1. Allereerst moest een natuurlijke persoon die in een problematische schuldensituatie was terechtgekomen de gelegenheid worden geboden om uit deze uitzichtloze schuldenpositie te geraken en weer met een schone lei te beginnen. Daar staat tegenover dat de schuldenaar een zo groot mogelijke bijdrage en inspanning moet leveren om zoveel mogelijk activa in de boedel te brengen in het belang van de schuldeisers.
2. Daarnaast werd beoogd faillissementen van natuurlijke personen zoveel mogelijk terug te dringen. Een natuurlijke persoon wiens faillissement door een schuldeiser is aangevraagd, is in de gelegenheid de toepassing van de schuldsaneringsregeling aan te vragen. Bovendien kan een al uitgesproken faillissement van een natuurlijke persoon in bepaalde gevallen nog worden omgezet naar een schuldsaneringsregeling.
3. Een bijkomend, maar niet onbelangrijk doel was dat de invoering van de wettelijke schuldsaneringsregeling de totstandkoming van minnelijke regelingen zou bevorderen, waardoor in mindere mate een beroep behoefde te worden gedaan op de rechter.

Uit de evaluatie van de Wsnp in 2000 kwam een aantal kritiekpunten naar voren: er bleek geen sprake te zijn van een toename van minnelijke regelingen en bovendien bleek de uitvoering van de wet gecompliceerder en daardoor tijdrovender dan voorzien, zodat op zowel Wsnp-bewindvoerders als op de rechterlijke macht alsnog een groot beroep werd gedaan. De verslechterde economische situatie leidde daarnaast tot een snel toenemend aantal gevallen dat een beroep deed op de Wsnp.²⁹

Dit resulteerde uiteindelijk op 1 januari 2008 in de inwerkingtreding van de 'Wijziging van de Faillissementswet in verband met herziening van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen' met de volgende hoofddoelstellingen:³⁰

1. Ten eerste werd beoogd de toegang tot de regeling te beperken tot juist die schuldenaren die 'er klaar voor zijn', waardoor het toenemende beroep op de schuldsaneringsregeling beter zou kunnen worden beheerst. Dit hield in dat strengere toelatingseisen werden geformuleerd en dat alleen diegenen die te goeder trouw zijn, oprecht en actief (maar tevergeefs) hebben geprobeerd met hun schuldeisers tot een oplossing te komen, voor toelating in aanmerking komen.
2. De tweede hoofddoelstelling van de wetswijziging was de noodzaak om de bestaande regeling te vereenvoudigen en te flexibiliseren om zo de werklast voor de rechterlijke macht en de bewindvoerders te verlichten. Dit hield onder andere in dat in bepaalde gevallen een verificatievergadering pro forma kon worden gehouden of zelfs helemaal achterwege kon blijven en dat het voorheen wettelijk verplichte saneringsplan werd geschrapt.

In dit rapport wordt verder uitgegaan van de wet zoals deze op 1 januari 2008 in werking is getreden en thans nog van toepassing is.

²⁸ *Kamerstukken II 1992/93*, 22 969, nr. 3, p. 6.

²⁹ Van Buchem-Spapens 2008, p. 123-124.

³⁰ *Kamerstukken II 2004/05*, 29 942, nr. 3, p. 4-8.

2.4. Toelatingseisen van de Wsnp

Zoals eerder aangegeven kan een natuurlijke persoon -indien redelijkerwijs is te voorzien dat hij niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen- verzoeken de toepassing van de schuldsanering uit te spreken.³¹ Hij kan dit uit eigen beweging doen, ter afwending van zijn faillissement, of hij kan verzoeken een eerder uitgesproken faillissement te beëindigen onder het gelijktijdig uitspreken van de toepassing van de schuldsaneringsregeling.³² Bij de behandeling van dit laatste verzoek (omzetting conform artikel 15b van de Faillissementswet) worden overigens dezelfde criteria gehanteerd als wanneer het gaat om een rechtstreeks verzoek tot toelating.³³

Aan de hand van de financiële gegevens die de schuldenaar bij het verzoek om toelating tot de schuldsaneringsregeling moet overleggen (zoals een overzicht van baten en schulden, een gespecificeerde opgave van zijn inkomsten en een gespecificeerde opgave van zijn vaste lasten)³⁴ zal moeten blijken of de schuldenaar mag worden toegelaten tot de schuldsaneringsregeling.³⁵ De schuldsaneringsregeling is namelijk uitsluitend bedoeld voor schuldenaren die 'er klaar voor zijn', die het minnelijke traject hebben doorlopen of van wie het faillissement is aangevraagd of uitgesproken en van wie bekend is hoe hun financiële positie eruit ziet.³⁶

Aan de toelating tot de Wsnp is naast de eerder genoemde materiële vereisten van artikel 284, eerste lid, van de Faillissementswet een aantal subjectieve voorwaarden verbonden. De schuldenaar dient aannemelijk te maken, dat hij voldoet aan de drie toelatingseisen van artikel 288, eerste lid, van de Faillissementswet en bovendien mag geen sprake zijn van een van de vier imperatieve (dwingende) afwijzingsgronden, zoals opgenomen in artikel 288, tweede lid, van de Faillissementswet. Ook het 'Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken' bevat een aantal vereisten voor toelating tot de Wsnp.³⁷ Hierna wordt nader ingegaan op deze subjectieve vereisten.

2.4.1. Toelatingseisen conform artikel 288, eerste lid, van de Faillissementswet

De belangrijkste toelatingseis volgens artikel 288, eerste lid, van de Faillissementswet is dat de schuldenaar aannemelijk dient te maken dat hij in de vijf jaar voorafgaand aan de indiening van het verzoek tot toepassing van de Wsnp te goeder trouw is geweest ten aanzien van het ontstaan of onbetaald laten van zijn schulden.³⁸ Vanwege het grote belang dat aan het element 'te goeder trouw' wordt toegekend, is het onvermijdelijk dit element uitgebreid te beschrijven.

Volgens artikel 5.4.4 van Bijlage IV van het eerder genoemde Procesreglement is van te goeder trouw in beginsel geen sprake, indien in de genoemde periode van vijf jaar voorafgaand aan het verzoek:

³¹ Art. 284 lid 1 Fw.

³² Van der Winkel & Marsman 2008, p. 14.

³³ HR 13 februari 2004, *LJN* AO1334.

³⁴ Art. 285 jo. art. 96 Fw.

³⁵ Van Buchem-Spapens 2008, p. 130-131.

³⁶ Van der Winkel & Marsman 2008, p. 18.

³⁷ www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht (onder Insolventies).

³⁸ Art. 288 lid 1 sub b Fw.

- schulden zijn aangegaan terwijl, gelet op het inkomen en/of het vermogen van de verzoeker, redelijkerwijs geen uitzicht bestond op aflossing daarvan;
- recent nieuwe schulden van substantiële omvang of substantiële aard zijn aangegaan;
- schulden zijn aangegaan die voortvloeien uit een verslaving aan bijvoorbeeld gokken, alcohol en/of drugs;
- verzoeker een eigen onderneming (eenmanszaak) heeft gevoerd en (nagenoeg) geen boekhouding heeft bijgehouden (die bovendien inzichtelijk is);
- verzoeker schulden heeft aan het UWV of de Belastingdienst die betrekking hebben op een opgelegde boete, het niet nakomen van aangifteverplichtingen of het niet nakomen van verplichtingen tot afdracht van (omzet)belasting;
- door verzoeker genoten uitkeringen wegens fraude zijn teruggevorderd;
- schulden zijn ontstaan uit misdrijf of overtreding;
- (substantiële) geldboetes zijn opgelegd ter zake van verkeersovertredingen (de zogenaamde 'Wet Mulder-feiten').

Ook moet aannemelijk zijn dat de schuldenaar zijn verplichtingen gedurende de Wsnp naar behoren nakomt en zich zal inspannen om zoveel mogelijk baten voor de boedel te verwerven.³⁹ Van een dergelijke situatie is in beginsel volgens artikel 5.4.5 van Bijlage IV van genoemd Procesreglement geen sprake, indien verzoeker geen verblijfsvergunning of enige bron van inkomsten heeft.

De artikelen 5.4.1 tot en met 5.4.3 van Bijlage IV van het Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken geven voorts een aantal landelijk uniforme beoordelingscriteria ten aanzien van toelating tot de schuldsaneringsregeling als het gaat om communicatieproblemen, waardoor de verplichtingen uit de schuldsanering niet goed kunnen worden nageleefd (bijvoorbeeld indien de schuldenaar de Nederlandse taal niet machtig is), maar ook met betrekking tot verslavings- of psychosociale problemen van de schuldenaar, die vóór toelating tot de regeling onder controle dienen te zijn.

2.4.2. Afwijzingsgronden conform artikel 288, tweede lid, van de Faillissementswet

Als is voldaan aan alle toelatingseisen van het eerste lid, dan geeft artikel 288, tweede lid, van de Faillissementswet nog een viertal imperatieve afwijzingsgronden. De belangrijkste is dat geen sprake mag zijn van schulden wegens een (onherroepelijke) veroordeling voor een misdrijf zoals bedoeld in artikel 358, vierde lid, van de Faillissementswet. Het gaat hier onder andere om geldboetes uit misdrijven,⁴⁰ opgelegd niet langer dan vijf jaar voor indiening van het verzoek tot toepassing van de Wsnp en vorderingen tot betaling van een geldbedrag ten behoeve van een slachtoffer⁴¹ c.q. een benadeelde partij.^{42 43}

Schulden voortvloeiende uit belastingfraudes of sociale zekerheidsfraude vallen hier niet onder als er geen strafrechtelijk vonnis aan ten grondslag ligt; deze schulden kunnen echter wel worden meegenomen bij de beoordeling van artikel 288, eerste lid, sub b, van de Faillissementswet als blijkt dat de schuldenaar ten aanzien van het ontstaan van deze schulden niet te goeder trouw blijkt te zijn geweest.⁴⁴

³⁹ Art. 288 lid 1 sub c Fw.

⁴⁰ Art. 9 lid 1 sub 4 Sr.

⁴¹ Art. 36f Sr.

⁴² Art. 51a Sr.

⁴³ Wessels 2009, p. 270-271.

⁴⁴ Van der Winkel & Marsman 2008, p. 31.

Onder omstandigheden kan een rechter een schuldsaneringsverzoek in afwijking van artikel 288, eerste lid, sub b, en artikel 288, tweede lid, sub c van de Faillissementswet toch toewijzen, indien de schuldenaar de omstandigheden die bepalend zijn geweest voor het ontstaan of onbetaald laten van zijn schulden, onder controle heeft gekregen.⁴⁵ Volgens de wetsgeschiedenis zal dit moeten blijken uit de door de schuldenaar getroffen - objectiveerbare- maatregelen: de schuldenaar dient zich onder deskundige begeleiding van bijvoorbeeld verslavingszorg of budgetbegeleiding gesteld te hebben, die ook tijdens de toepassing van de schuldsaneringsregeling gehandhaafd zal blijven, zo lang dat nodig is.⁴⁶ In dit kader wordt nogmaals verwezen naar artikel 5.4.1 tot en met 5.4.3 van Bijlage IV van voornoemd Procesreglement.

2.5. Verplichtingen van de schuldenaar in de Wsnp

In volgende paragrafen zal nader worden ingegaan op de invulling van alle Wsnp-verplichtingen van de schuldenaar in de praktijk om te komen tot een schone lei. Met het oog daarop is het onvermijdelijk uitgebreid weer te geven waaraan een schuldenaar moet voldoen om na toelating de schuldsaneringsregeling tot een goed einde te brengen.

Artikel 288 aanhef en eerste lid, sub c, van de Faillissementswet bepaalt: *“Het verzoek, bedoeld in artikel 284, eerste lid, wordt slechts toegewezen indien voldoende aannemelijk is dat de schuldenaar de uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen naar behoren zal nakomen en zich zal inspannen zoveel mogelijk baten voor de boedel te verwerven.”* Ook de wetsartikelen 350, derde lid, sub c, en 354 van de Faillissementswet maken melding van deze verplichtingen, maar nergens in de wet wordt specifiek aangegeven op welke verplichtingen van de schuldenaar precies wordt gedoeld.

Uit de wet, de wetsgeschiedenis en uit jurisprudentie kunnen de volgende op de schuldenaar rustende verplichtingen, voortvloeiend uit de Wsnp, worden gedestilleerd:⁴⁷

1. *De informatie- en inlichtingenplicht (proactief en algemeen)*

De schuldenaar dient bij zijn verzoek tot toelating tot de Wsnp een groot aantal bescheiden aan de rechtbank te overleggen, die zien op zijn financiële en privésituatie.⁴⁸ Ook volgens de artikelen 105 en 327 van de Faillissementswet is de schuldenaar gehouden aan de bewindvoerder alle gegevens te verstrekken die nodig zijn om zijn taak naar behoren te kunnen uitvoeren.⁴⁹ Van de schuldenaar mag worden verwacht dat hij op basis van de gestelde vragen of verstrekte aanwijzingen door de rechter-commissaris of de bewindvoerder ook bepaalde inlichtingen verschaft waar niet uitdrukkelijk om wordt gevraagd (proactieve inlichtingenplicht).⁵⁰

Daarnaast heeft de Hoge Raad in het arrest van 15 februari 2002 bepaald dat naast een proactieve inlichtingenplicht aangenomen moet worden dat ook een meer algemene verplichting bestaat tot het verschaffen van die inlichtingen, waarvan de schuldenaar weet of behoort te begrijpen dat zij van belang zijn voor een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling.⁵¹

⁴⁵ Art. 288 lid 3 Fw (hardheidsclausule).

⁴⁶ Kamerstukken II 2006/07, 29 942, nr. 24, p. 3.

⁴⁷ Noordam 2008, p. 69 e.v.

⁴⁸ Art. 285 lid 1 Fw.

⁴⁹ Art. 316 Fw.

⁵⁰ Wessels 2009, p. 234.

⁵¹ HR 15 februari 2002, NJ 2002, 259.

Gedurende minimaal dertien maanden vanaf de datum toepassing van de Wsnp geldt een postblokkade op het adres van de schuldenaar. Dit betekent dat alle post eerst naar de bewindvoerder wordt gestuurd teneinde te kunnen worden gecontroleerd. De Hoge Raad heeft in zijn uitspraak van 13 juli 2007 uitdrukkelijk bepaald dat het enkele feit dat van een postblokkade sprake is, een schuldenaar niet van zijn verplichting ontslaat de bewindvoerder zowel gevraagd als ongevraagd van wijzigingen in zijn situatie en overige relevante informatie op de hoogte te brengen.⁵²

2. *De verplichting van de schuldenaar om (op verzoek van de bewindvoerder) **boedelgoederen** aan hem **af te staan*** (en het corresponderende verbod over de boedelgoederen te beschikken of ten aanzien van die goederen feitelijke handelingen te verrichten).⁵³ Tot de boedel behoren alle goederen van de schuldenaar ten tijde van de datum van toepassing van de schuldsaneringsregeling, alsmede de goederen die hij tijdens de deze regeling verkrijgt.⁵⁴
3. *De verplichting van de schuldenaar **inkomsten** die aan de boedel toekomen c.q. de **maandelijkse 'aflossing'** aan de bewindvoerder **af te staan***
De boedel omvat tevens de inkomsten uit arbeid of uitkering die de schuldenaar tijdens de sanering ontvangt.⁵⁵ De bewindvoerder is gerechtigd deze inkomsten op te vorderen bij de werkgever of de uitkeringsinstantie. De inkomsten worden tot het bedrag van de zogenaamde beslagvrije voet als bedoeld in artikel 475d, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering buiten de boedel gelaten (in beginsel bedraagt dit 90% van de bijstandsnorm).
4. *De verplichting van de schuldenaar **toestemming** te vragen aan de bewindvoerder voor het verrichten van bepaalde rechtshandelingen*
De schuldenaar behoudt het recht zelfstandig rechtshandelingen te verrichten, met uitzondering van de beschikking over de boedelgoederen. Voor het verrichten van bepaalde rechtshandelingen behoeft de schuldenaar echter toestemming van de bewindvoerder; het betreft hier het aangaan van kredietovereenkomsten, overeenkomsten waarbij de schuldenaar zich als borg of anderszins verbindt (denk aan zekerheidsstelling voor schuld van een ander) of bovenmatige giften.⁵⁶
5. *De verplichting van de schuldenaar zijn **lopende betalingsverplichtingen**, ten aanzien waarvan de schuldsanering niet werkt, **na te komen***
De schuldenaar dient in zijn eigen levensonderhoud te voorzien en zijn vaste lasten te voldoen. De middelen die hij hiertoe tot zijn beschikking heeft, zijn het inkomen en/of de uitkering tot aan de zogenaamde beslagvrije voet zoals gesteld in artikel 475d, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, een eventueel toegekende verhoging van deze beslagvrije voet met een nominaal bedrag door de rechter-commissaris en de middelen die buiten de boedel vallen.⁵⁷

⁵² HR 13 juli 2007, LJN BA9462.

⁵³ Art. 296 lid 2 Fw.

⁵⁴ Art. 295 lid 1 Fw.

⁵⁵ Art. 295 lid 2 Fw.

⁵⁶ Art. 297 lid 2 Fw.

⁵⁷ Art. 295 lid 3 en lid 4 Fw.

6. ***De algemeen aangenomen inspanningsverplichting van de schuldenaar inkomen en aflossingscapaciteit te genereren***

Volgens de wetsgeschiedenis geldt als uitgangspunt dat bevrediging van schuldeisers geen voorwaarde kan zijn voor het bieden van uitzicht aan natuurlijke personen om weer met een schone lei verder te kunnen gaan. Daar moet tegenover staan dat van de schuldenaar een zo groot mogelijke bijdrage en inspanning moeten worden geleverd om zoveel mogelijk activa in de boedel te brengen in het belang van de schuldeisers.⁵⁸

Met oog op de rechtseenheid heeft een werkgroep van rechters belast met faillissements- en schuldsaneringszaken (Recofa) in samenspraak met de Raad voor Rechtsbijstand te 's-Hertogenbosch richtlijnen ontwikkeld die aansluiten op het Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken.⁵⁹ Ten aanzien van de algemeen aangenomen inspanningsverplichting van de schuldenaar om inkomen te genereren, is in deze Recofa-richtlijnen onder punt 3.5 een passage opgenomen die speciaal ziet op de arbeids- en sollicitatieplicht.⁶⁰

7. ***Eventuele andere verplichtingen voortvloeiend uit het door de rechter vastgestelde saneringsplan (dat tot 1 januari 2008 in de wet voorkwam) of nadere afspraken met de bewindvoerder.***

Voorafgaand aan de toelatingszitting ontvangt de schuldenaar van de rechtbank een 'Verklaring verplichtingen in de schuldsanering', welke verklaring hij voor akkoord ondertekend dient mee te nemen naar de zitting. In deze verklaring met toelichting is precies weergegeven waaraan de schuldenaar zich dient te houden om aan het einde van de termijn een 'schone lei' te krijgen (bijlage 1).

Na toelating zal de aangestelde Wsnp-bewindvoerder de schuldenaar bovendien nader informeren over de gevolgen van de schuldsaneringsregeling. Verwezen wordt naar het 'Informatieblad Wsnp' (bijlage 2) en naar de 'Checklist huisbezoek'⁶¹ die als richtlijnen gelden voor het opvragen en verschaffen van de benodigde informatie. Met name pagina 6 van deze checklist geeft de Wsnp-bewindvoerder een handvat om de schuldenaar tijdens het huisbezoek c.q. eerste gesprek volledig te informeren. Door pagina 7 van de checklist te ondertekenen, verklaart de schuldenaar de gegeven informatie te hebben begrepen en zich in te zullen spannen alle informatie aan de bewindvoerder te verstrekken die nodig is voor een goed verloop van de schuldsaneringsregeling. De schuldenaar ontvangt tevens de brochure 'Een schone lei, niet voor niets', waarin de spelregels zijn opgenomen om te komen tot een schone lei.⁶²

De schuldenaar heeft derhalve voorafgaande aan en vrijwel direct na toelating tot de Wsnp voldoende informatie tot zijn beschikking waaruit blijkt aan welke verplichtingen hij dient te voldoen om de schuldsaneringsregeling tot een goed einde te kunnen brengen.

⁵⁸ *Kamerstukken II, 1992/93, 22 969, nr. 3, p. 5-6.*

⁵⁹ www.wsnp.rvr.org, 18 december 2012.

⁶⁰ [www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht \(onder Insolventies\)](http://www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht%20onder%20Insolventies).

⁶¹ www.wsnp.rvr.org/download/checklist%20huisbezoek.pdf, 24 april 2013.

⁶² www.wsnp.rvr.org (onder Folders).

3. Looptijd en beëindiging toepassing van de Wsnp

Om te kunnen beoordelen of een schuldenaar zijn verplichtingen uit hoofde van de schuldsaneringsregeling naar behoren nakomt, is het van belang te weten hoe lang van de schuldenaar deze inspanningen kunnen worden geëist. Vervolgens dient te worden beoordeeld of de gedragingen van de schuldenaar een beëindiging van de schuldsaneringsregeling al dan niet rechtvaardigen.

3.1. Looptijd van de Wsnp

De termijn van de schuldsaneringsregeling bedraagt in beginsel drie jaar,⁶³ gerekend vanaf en met inbegrip van de dag van de uitspraak. Deze termijn is enerzijds acceptabel voor de schuldenaar en geeft anderzijds de gelegenheid een bedrag te vergaren waarmee de schuldeisers voor een deel van hun vorderingen alsnog genoegdoening krijgen.⁶⁴

Van de termijn van drie jaar wordt in beginsel niet afgeweken, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden of situaties waarbij geen sprake is geweest van goede trouw, maar de rechter ervoor kiest daaraan voorbij te gaan. Het komt ook voor dat de hoogte van de schulden in combinatie met de afdrachtcapaciteit van de schuldenaar aanleiding geven de termijn van drie jaar met een bepaalde periode te verlengen, zodat meer boedelactief kan worden gegenereerd voor de crediteuren.⁶⁵

De schuldsaneringsregeling kent drie verschillende eindmomenten:

1. de materiële beëindiging die ziet op het einde van de driejaarstermijn;⁶⁶
2. de materiële beëindiging die ziet op het moment dat de rechtbank uitspraak doet ten aanzien van het al dan niet verkrijgen van een schone lei;⁶⁷
3. de formele beëindiging die ziet op het moment dat de slotuitdelingslijst verbindend is geworden, waarna de toepassing van de schuldsaneringsregeling van rechtswege is beëindigd zodra de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan.⁶⁸

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 24 februari 2012 bepaald dat de voor de schuldenaar voortvloeiende verplichtingen met het oog op de rechtszekerheid eindigen na het verstrijken van de *materiële* termijn van de schuldsaneringsregeling (hiervoor onder 1). Blijkens de wetsgeschiedenis en de jurisprudentie gaat het daarbij onder meer om de informatie- en inlichtingenplicht en om de verplichting van de schuldenaar inkomsten die aan de boedel toekomen aan de bewindvoerder af te staan. Na afloop van de materiële termijn heeft de schuldenaar gedurende een periode van (meestal) drie jaren aan alle strenge vereisten van de schuldsanering voldaan. De periode die volgt na de verlening van de schone lei is vervolgens alleen nog bedoeld voor de vereffening van de boedel door de bewindvoerder.⁶⁹

⁶³ Art. 349a lid 1 Fw.

⁶⁴ *Kamerstukken II* 2004/05, 29 942, nr. 3, p. 33.

⁶⁵ *Kamerstukken II* 1995/96, 22 969, nr. 29.

⁶⁶ Art. 349a Fw.

⁶⁷ Art. 354 Fw.

⁶⁸ Art. 356 lid 2 Fw.

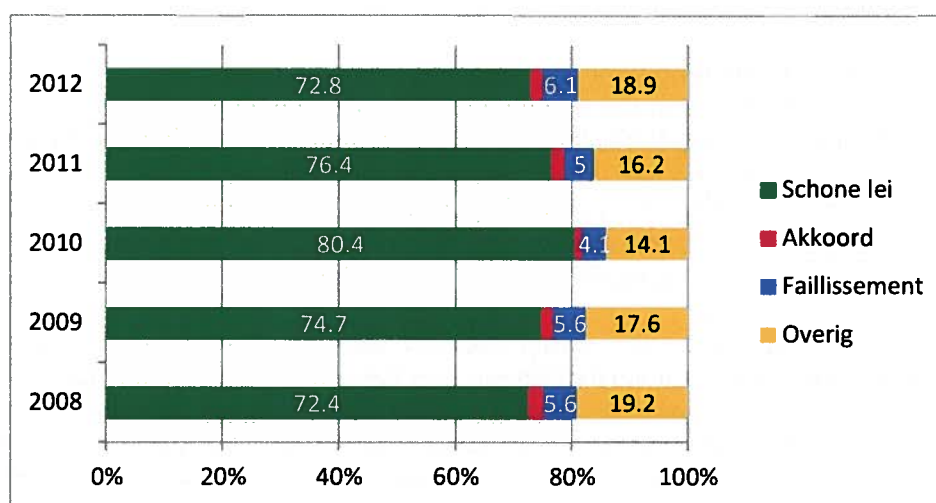
⁶⁹ HR 24 februari 2012, *LJN* BV0890 (concl. A-G Timmerman en m.nt. Verstijlen).

3.2. Beëindiging toepassing van de Wsnp

De schuldsaneringsregeling kan op drie manieren eindigen:⁷⁰

1. *Reguliere beëindiging* vindt plaats na het einde van de looptijd van de schuldsaneringsregeling, waarbij een rechterlijke beoordeling plaatsvindt of aan de schuldenaar de zogenaamde 'schone lei' moet worden toegekend.⁷¹ De Wsnp is beëindigd zodra de slotuitdelingslijst verbindend is geworden.⁷²
2. *Vereenvoudigde beëindiging*:⁷³ de rechtbank eindigt de schuldsanering indien nog geen dag voor de verificatievergadering is bepaald, minimaal een jaar is verstreken sinds de uitspraak tot toepassing van de schuldsaneringsregeling en de verwachting bestaat dat de schuldenaar niet zodanig aan zijn verplichtingen kan voldoen dat voortzetting van de schuldsaneringsregeling gerechtvaardigd is.⁷⁴
3. *Tussentijdse beëindiging* vindt plaats vóór het einde van de looptijd van de schuldsaneringsregeling.⁷⁵ Bij een dergelijke beëindiging is het al dan niet toekennen van de schone lei niet aan de orde. Afhankelijk van de toegepaste beëindigingsgrond kan de schuldenaar in staat van faillissement raken op het moment dat de uitspraak in kracht van gewijsde gaat.⁷⁶

Beëindigde schuldsaneringen naar wijze van beëindiging:⁷⁷

Dit onderzoek concentreert zich volledig op de tussentijdse beëindiging zoals hiervoor genoemd onder punt 3.

⁷⁰ HR 28 januari 2011, *LJN* BO5760 (concl. A-G Timmerman; m.nt. G.H. Lankhorst).

⁷¹ Art. 352 e.v. Fw.

⁷² Wessels 2009, p. 248 e.v.

⁷³ Art. 354a Fw.

⁷⁴ Wessels 2009, p. 254 e.v.

⁷⁵ Art. 350 jo. artikel 351 Fw.

⁷⁶ Art. 350 lid 5 Fw.

⁷⁷ www.statline.cbs.nl/StatWeb, 4 mei 2013.

3.3. Tussentijdse beëindiging van de Wsnp conform artikel 350 van de Faillissementswet

Vanuit het oogpunt van rechtszekerheid geeft artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet een aantal limitatieve gronden waarop de rechtbank (op voordracht van de rechter-commissaris of op verzoek van de bewindvoerder, van de schuldenaar danwel van een of meer schuldeisers of ambtshalve) de toepassing van de Wsnp (tussentijds) *kan* beëindigen.⁷⁸ Dit betreft dus een discretionaire bevoegdheid, waarbij rekening wordt gehouden met alle omstandigheden van het geval, waaronder ook de proportionaliteit.

Beëindiging van de toepassing van de Wsnp volgens dit artikel geschiedt indien:

- a. de vorderingen ten aanzien waarvan de schuldsaneringsregeling werkt, zijn voldaan;
- b. de schuldenaar in staat is zijn betalingen te hervatten.

In deze twee gevallen gaat het om *positieve* beëindigingsgronden. Er bestaat geen behoefte aan een schone lei, omdat alle vorderingen ten aanzien van de schuldsaneringsregeling immers zijn voldaan of de schuldenaar in staat is zijn betalingen te hervatten. In beide gevallen zal de eerder genomen rechterlijke beslissing over de duur van de regeling ongedaan worden gemaakt via een rechterlijk oordeel.

- c. de schuldenaar een of meer van zijn uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen niet naar behoren nakomt of door zijn doen of nalaten de uitvoering van de schuldsaneringsregeling anderszins belemmert dan wel frustreert;
- d. de schuldenaar bovenmatige schulden doet of laat ontstaan;
- e. de schuldenaar tracht zijn schuldeisers te benadelen;
- f. feiten en omstandigheden bekend worden die op het tijdstip van de indiening van het verzoekschrift tot toelating tot de schuldsaneringsregeling reeds bestonden en die reden zouden zijn geweest het verzoek af te wijzen overeenkomstig artikel 288, eerste en tweede lid, van de Faillissementswet.

De gevallen sub c tot en met f betreffen *negatieve* beëindigingsgronden.⁷⁹ Indien de schuldsaneringsregeling wordt beëindigd op een van deze gronden en er baten beschikbaar zijn om daaruit vorderingen van schuldeisers in de Wsnp geheel of gedeeltelijk te voldoen, verkeert de schuldenaar van rechtswege in staat van faillissement.⁸⁰

- g. de schuldenaar aannemelijk maakt niet in staat te zijn aan zijn uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen te voldoen.

Beëindiging van de schuldsaneringsregeling volgens sub g biedt een schuldenaar de mogelijkheid om tussentijds uit de schuldsanering te stappen (de zogenaamde 'spijtoptantenregeling'), omdat hij niet aan de strenge vereisten van de Wsnp kan of wil voldoen.

Twee verregaande consequenties van het tussentijds beëindigen van de schuldsaneringsregeling is dat de schuldenaar (mogelijk) in staat van faillissement komt te verkeren en bovendien de eerstvolgende tien jaren geen beroep meer mag doen op de Wsnp.⁸¹

⁷⁸ *Kamerstukken II* 1992/93, nr. 3, p. 64.

⁷⁹ Van Buchem-Spapens 2008, p. 159 e.v.

⁸⁰ Art. 350 lid 5 Fw.

⁸¹ Art. 350 lid 5 jo. art. 288 lid 2 sub d Fw.

Hierna zal uitsluitend worden ingegaan op de *negatieve* beëindigingsgronden van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet. Het gaat in deze gevallen om gronden waarbij de schuldenaar tekortschiet in het nakomen van zijn verplichtingen uit de Wsnp. Om te komen tot een nadere invulling van deze wetsartikelen zal -waar nodig- ook de relevante jurisprudentie worden benoemd.

3.3.1. Niet naar behoren nakomen van verplichtingen (derde lid sub c)

Op de schuldenaar rusten diverse verplichtingen van uiteenlopende aard, voortvloeiend uit de toepassing van de Wsnp (zie hiervoor onder paragraaf 2.5). Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen:⁸²

- resultaatsverbintenissen, waarbij een tekortkoming ontstaat zodra het eindresultaat niet is behaald (denk hierbij aan het nakomen van de lopende betalingsverplichtingen door de schuldenaar en het verplicht afdragen aan de boedel);
- inspanningsverbintenissen, waarbij een tekortkoming ontstaat zodra de schuldenaar tekortschiet in de inspanning die onder de gegeven omstandigheden van hem kan worden gevraagd (hierbij valt te denken aan de verplichting om zoveel mogelijk inkomsten/actief te vergaren voor de boedel en de sollicitatieplicht).⁸³

Het niet nakomen van deze verplichtingen kan tot gevolg hebben dat de Wsnp tussentijds wordt beëindigd. De vraag is of iedere tekortkoming in de nakoming van iedere verplichting tot beëindiging zal leiden en -zo nee- welke betekenis wordt toegekend aan de woorden 'naar behoren', aangezien de wetsgeschiedenis hierover geen duidelijkheid biedt. De Hoge Raad heeft hieraan in zijn uitspraak van 12 juni 2009 de volgende invulling gegeven, welke leer in de rechtspraak tot op heden consequent wordt gevolgd:

*"Als maatstaf voor beëindiging van de schuldsaneringsregeling op de gronden, vermeld in artikel 350 lid 3, aanhef en onder c Fw, heeft te gelden of, in het licht van de overige omstandigheden van het geval, de daar genoemde gedragingen een duidelijke aanwijzing vormen dat bij de schuldenaar de van hem te vergen medewerking aan een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling ontbreekt. Mede gelet op de totstandkomingsgeschiedenis van deze bepaling en de voorganger daarvan, zoals weergegeven in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 2.4, 2.7 en 2.9, ligt hierin besloten dat **voor toepassing van de bedoelde opheffingsgronden vereist is dat de schuldenaar van zijn gedragingen een verwijt kan worden gemaakt.**"⁸⁴*

Verwijtbaarheid aan de zijde van de schuldenaar bij niet nakoming van deze verplichtingen is dus een belangrijk element bij de beoordeling of tussentijdse beëindiging gerechtvaardigd is.

3.3.2. Door doen of nalaten anderszins belemmeren/frustreren uitvoering van de Wsnp (derde lid sub c)

De zinsnede 'door zijn doen of nalaten de uitvoering van de schuldsaneringsregeling anderszins belemmert dan wel frustreert' biedt de mogelijkheid om de schuldenaar die alle verplichtingen voortvloeiend uit de Wsnp nakomt, maar zodanig gedrag vertoont dat hij niet in de Wsnp te handhaven is, toch uit de regeling te zetten. Dit heeft dus betrekking

⁸² Noordam 2008, p. 86-87.

⁸³ Kamerstukken II 1992/93, 22 969, nr. 3, p. 5-6.

⁸⁴ HR 12 juni 2009, LJN BI0455 (concl. A-G Wuisman).

op wangedrag van de schuldenaar en ook in deze situatie kan de schuldsaneringsregeling tegen de zin van de schuldenaar beëindigd worden.⁸⁵ De Hoge Raad heeft dit in het arrest van 10 januari 2003 als volgt geformuleerd:

“De uitbreiding van lid 3 sub c heeft betrekking op een andere vorm van belemmering van de uitvoering van de schuldsaneringsregeling dan de belemmering die bestaat uit bijvoorbeeld het niet nakomen door de schuldenaar van een informatie- of sollicitatieverplichting. De schuldenaar hoort na te laten dat de verstandhouding met de bewindvoerder verstoord raakt en diens gevolg de communicatie met hem wordt bemoeilijkt of belemmerd anders dan door het niet nakomen van specifieke verplichtingen uit de schuldsaneringsregeling.”⁸⁶

Hierbij kan worden gedacht aan de schuldenaar die zijn bewindvoerder, een schuldeiser of andere betrokkenen bedreigt.

3.3.3. Doen of laten ontstaan van bovenmatige schulden (derde lid sub d)

Het is onvermijdelijk dat een schuldenaar nieuwe ‘schulden’ maakt gedurende de toepassing van de schuldsaneringsregeling: hij zal tenslotte ook kosten moeten maken om te voorzien in zijn levensonderhoud. De Hoge Raad heeft al in 2004 bepaald dat in de context van artikel 350, derde lid, sub d van de Faillissementswet het element ‘bovenmatig’ dient te worden afgemeten aan de hoogte van het leefgeld van de schuldenaar. Daarbij kan rekening worden gehouden met de mate van verwijtbaarheid van de schuldenaar ten aanzien van het ontstaan van deze schulden (zie hiervoor ook onder paragraaf 3.3.1).⁸⁷ In het arrest van 24 december 2004 van de Hoge Raad heeft de Advocaat-Generaal dit als volgt in zijn conclusie omschreven:

*“Op zichzelf acht ik juist dat een beëindiging van de toepassing van de schuldsaneringsregeling op grond van artikel 350, derde lid, onder d, van de Faillissementswet een zekere verwijtbaarheid veronderstelt. Daarop wijst ook dat de rechter niet gehouden maar bevoegd is de toepassing van de schuldsaneringsregeling op grond van bovenmatige schulden te beëindigen en aldus ook het ontbreken van verwijtbaarheid kan verdisconteren. Niettemin geldt als uitgangspunt van de schuldsaneringsregeling dat de schuldenaar van het hem ter beschikking gestelde leefgeld moet kunnen rondkomen en **dat de schuldenaar zijn uitgavenpatroon moet afstemmen op het bedrag dat hem wordt gelaten. Als de schuldenaar desondanks schulden maakt die zijn financiële mogelijkheden te buiten gaan, kan het ontstaan van die schulden hem, gelet op dit uitgangspunt, worden verweten, tenzij hij het tegendeel aannemelijk maakt.**”⁸⁸*

De bepaling van artikel 350, derde lid, sub d, van de Faillissementswet is in het leven geroepen om een einde te kunnen maken aan een schuldsaneringsregeling die door het gedrag van de schuldenaar niet aan haar doel kan beantwoorden en heeft dus met name betrekking op het woord ‘bovenmatig’.⁸⁹

⁸⁵ Kamerstukken II 2005/06, 29 942, nr. 7, p. 89.

⁸⁶ HR 10 januari 2003, LJN AF0219.

⁸⁷ HR 14 mei 2004, LJN AO7003.

⁸⁸ HR 24 december 2004, LJN AR4046.

⁸⁹ Wessels 2008, p. 239.

3.3.4. Benadeling schuldeisers (derde lid sub e)

Zowel bij de toepassing van artikel 350, derde lid, sub c als ook sub e, van de Faillissementswet gaat het in wezen om het gedrag van de schuldenaar dat in de gegeven omstandigheden niet als te goeder trouw kan worden gekenschetst.⁹⁰ Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat een natuurlijke persoon ten aanzien van wie de Wsnp van toepassing is zijn schuldeisers (ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling werkt) benadeelt, indien hij tot de boedel behorende inkomsten of andere goederen tegenover de bewindvoerder verzwijgt of deze anderszins door een verkeerde voorstelling van zaken feitelijk buiten de boedel weet te houden of daaraan weet te onttrekken.⁹¹

In zijn conclusie bij het arrest van 11 april 2008 vraagt Advocaat-Generaal Keus zich af of de wetgever daarmee heeft bedoeld dat iedere poging tot benadeling voldoende grond voor tussentijdse beëindiging oplevert en daarmee ook -in voorkomende gevallen- voor het ontnemen van de reeds verstrekte schone lei.⁹² In de literatuur is in dit verband ook enige bezorgdheid uitgesproken over de vraag of verzwijging van een relatief klein bedrag wel voldoende gewichtig is om een schuldenaar de schone lei te ontnemen.⁹³ Bovendien speelt een rol of tijdens de resterende duur van de schuldsaneringsregeling een eventuele schuld nog kan worden ingelopen; in voorkomende gevallen kan hiervoor de termijn van de schuldsaneringsregeling worden verlengd tot maximaal vijf jaar.⁹⁴

3.3.5. Al wel bestaande maar nog niet bekende weigeringsgronden (derde lid sub f)

Als tijdens de schuldsaneringsregeling feiten en omstandigheden bekend worden die bij de toelating zouden hebben geleid tot afwijzing op grond van artikel 288, eerste en tweede lid, van de Faillissementswet, kan de rechter de schuldsaneringsregeling alsnog beëindigen. De wetsgeschiedenis zegt hierover:

“Het gaat hier om gronden die op het moment van de indiening van het verzoekschrift tot toelating reeds bestaan, maar pas later bekend worden. Dit zijn in de eerste plaats vorderingen die al bestonden voordat de schuldsaneringsregeling van toepassing werd verklaard, maar die niet waren gemeld in de artikel 285-verklaring⁹⁵ en waarvan het bestaan tijdens de looptijd van de regeling bekend wordt. Verder kan hier worden gedacht aan de omstandigheid dat tijdens de regeling blijkt dat een wel bij aanvang (neutraal) gemelde vordering niet te goeder trouw is ontstaan of onbetaald is gelaten. Het gaat hier niet om schulden die tijdens de schuldsaneringsregeling ontstaan en die op grond van artikel 312 van de Faillissementswet reden kunnen zijn de schuldenaar in staat van faillissement te verklaren.”⁹⁶

Te denken valt hierbij aan (verwijtbare) schulden, die pas tijdens de Wsnp (bijvoorbeeld door de postblokkade) bekend worden. Ook kan worden gedacht aan schulden die bij de toelating wel bekend waren, maar waarvan pas tijdens de regeling blijkt dat deze niet te goeder trouw zijn ontstaan of onbetaald zijn gelaten.⁹⁷

⁹⁰ Kamerstukken II, 1992/92, 22 969, nr. 3, p. 13.

⁹¹ Kamerstukken II, 1993/94, 29 969, nr. 7, p. 4.

⁹² HR 11 april 2008, LJN BC2721 (concl. A-G Keus).

⁹³ HR 2 juni 2006, LJN AV4484 (concl. A-G Langemeijer).

⁹⁴ Van der Winkel & Marsman 2008, p. 50.

⁹⁵ Art. 285 Fw.

⁹⁶ Kamerstukken II 2004/05, 29 942, nr. 3, p. 35.

⁹⁷ Van der Winkel & Marsman 2008, p. 50.

3.4. Behandeling schuldsaneringen en toepassing beëindigingsgronden door Deterink in de praktijk

De behandeling van een schuldsaneringsregeling wijkt op een aantal punten af van de behandeling van een faillissement:⁹⁸

- Met het oog op toekenning van een schone lei aan het einde van de Wsnp worden aan de schuldenaar in een schuldsaneringsregeling strengere voorwaarden/eisen gesteld dan aan een schuldenaar in een faillissement.
- Een schuldsaneringsregeling kent een bepaalde (vooraf bekende) looptijd, bij een faillissement staat de looptijd vooraf niet vast.
- In een schuldsaneringsregeling komt het vaker tot een uitdeling dan in een faillissement, omdat alle preferente schuldeisers in de Wsnp gelijk zijn. De Wsnp kent bovendien de verdeelsleutel dat preferente schuldeisers bij de verdeling van de opbrengst een tweemaal zo groot percentage uitgekeerd krijgen als de concurrente schuldeisers.⁹⁹
- De bewindvoerder in een schuldsaneringsregeling ontvangt zowel een beperkt salaris van de rechtbank¹⁰⁰ als een relatief geringe subsidie van de Raad voor Rechtsbijstand; dit dubbele beloningsstelsel is ingevoerd om het salaris dat ten laste komt van de boedel zo laag mogelijk te houden.¹⁰¹

Vorenstaande impliceert dat een bewindvoerder in een schuldsaneringsregeling meer (aanvullende) en andersoortige werkzaamheden heeft dan een curator in een faillissement, maar hiervoor in verhouding een geringere vergoeding ontvangt.

3.4.1. Behandeling schuldsaneringen door Deterink in de praktijk

Zoals vermeld in de inleiding richt de insolventiesectie van Deterink zich met name op faillissementen. Indien het een faillissement van een natuurlijke persoon betreft, wijst Deterink de gefailleerde altijd op de mogelijkheid de rechtbank te verzoeken het faillissement op te heffen onder het gelijktijdig uitspreken van de toepassing van de schuldsaneringsregeling. Alvorens de rechtbank op dit verzoek beslist, dient de curator de rechtbank hieromtrent te adviseren en vindt een omzettingzitting plaats waarbij de curator van Deterink doorgaans ook aanwezig is.¹⁰²

Als de curator na de omzettingzitting ook wordt aangesteld tot Wsnp-bewindvoerder is hij in dat geval dus al bekend met het dossier. Omdat de schuldenaar voorafgaand aan, tijdens en direct na de omzettingzitting is gewezen op de verplichtingen voortvloeiende uit de Wsnp, gaat de Wsnp-bewindvoerder ervan uit dat de schuldenaar zich bewust is van de verplichtingen die uit dien hoofde op hem rusten. De Wsnp-bewindvoerder van Deterink brengt uit efficiencyoverwegingen niet nogmaals een huisbezoek aan de schuldenaar om hem daarop te wijzen.

⁹⁸ Dethmers 2005, p. 17.

⁹⁹ Art. 349 lid 2 Fw.

¹⁰⁰ Art. 320 lid 1 Fw.

¹⁰¹ Dethmers 2005, p. 74.

¹⁰² Art. 15b Fw.

Door de omzetting van een faillissement naar een schuldsaneringsregeling treedt een wijziging op in taken: van het beheer en de vereffening van het tot het faillissement behorend vermogen van de schuldenaar naar het houden van toezicht op de naleving door de schuldenaar van diens verplichtingen, voortvloeiende uit de schuldsaneringsregeling *naast* het beheer en de vereffening van de boedel van de schuldenaar.

Deterink beschikt niet over instrumenten om het toezicht op de naleving door de schuldenaar van diens verplichtingen op een efficiënte wijze te laten verlopen. In de praktijk komt het er zelfs vaak op neer dat de Wsnp-bewindvoerder van Deterink pas bij het opstellen van het verslag over de toestand van de boedel c.q. de voortgang van de schuldsaneringsregeling inventariseert of de schuldenaar aan al zijn verplichtingen over de betreffende periode heeft voldaan.¹⁰³ Het is hierdoor voorgekomen dat een schuldenaar nog met terugwerkende kracht aan bepaalde verplichtingen diende te voldoen (denk hierbij aan het toesturen van kopieën van sollicitatiebrieven), maar ook dat achterstanden in de boedelafdracht door de bewindvoerder (te) laat werden gesignaleerd.

Aangezien genoemd verslag slechts eenmaal per halfjaar of (in een later stadium van de Wsnp) eenmaal per jaar aan de rechter-commissaris dient te worden toegezonden, zou het kunnen voorkomen dat de Wsnp-bewindvoerder van Deterink mogelijk te laat wordt geconfronteerd met nalatig handelen door de schuldenaar, indien bovengenoemde werkwijze gehanteerd blijft. In het meest nadelige geval zou deze nalatigheid niet tijdig (voor het einde van de regeling) kunnen worden bijgestuurd, met alle gevolgen van dien.

3.4.2. Toepassing beëindigingsgronden door Deterink in de praktijk

Vanaf 2011 hebben zich slechts enkele situaties voorgedaan, waarbij de Wsnp-bewindvoerder van Deterink zich genoodzaakt zag een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling te verzoeken. Uit onderstaande twee casussen blijkt op welke wijze de Wsnp-bewindvoerder van Deterink het verzoek tot tussentijdse beëindiging van de regeling heeft onderbouwd.

Casus 1

De schuldenaar had een behoorlijke boedelachterstand opgebouwd als gevolg van het niet melden van extra inkomsten. Bovendien was zijn gedrag naar de bewindvoerder en haar medewerkers dermate storend en niet constructief, dat de bewindvoerder in de combinatie van beide feiten aanleiding zag een verzoek in te dienen tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling.

De Wsnp-bewindvoerder heeft in het verzoek met name gemotiveerd dat de schuldenaar zijn inlichtingen- en informatieplicht niet naar behoren was nagekomen, waardoor hij een achterstand in boedelaftdrachten had opgebouwd. Schuldenaar heeft daartegen gemotiveerd verweer gevoerd.

De rechtbank heeft het verzoek van de bewindvoerder afgewezen en de termijn van de schuldsanering met een jaar verlengd, zodat de schuldenaar het extra jaar kan aangrijpen om de boedelachterstand in te lopen. Tegen dit vonnis (verlenging van de termijn van de regeling) is de schuldenaar tevergeefs in hoger beroep gegaan: het hof bekrachtigde het vonnis van de rechtbank.

De bewindvoerder was ervan overtuigd dat alleen de boedelachterstand al zou leiden tot tussentijdse beëindiging van de regeling en heeft nagelaten melding te maken van de negatieve (dreigende) houding van de schuldenaar ten opzichte van de medewerkers van de bewindvoerder.

¹⁰³ Art. 318 lid 1 Fw.

Tijdens de zitting¹⁰⁴ gaf de schuldenaar aan dat hij door de Wsnp-bewindvoerder niet tijdig was gewezen op het bestaan van de boedelachterstand. Aangezien de contacten tussen bewindvoerder en schuldenaar veelal telefonisch verliepen, kon de Wsnp-bewindvoerder ter zitting van deze meldingen/waarschuwingen dan ook niet voldoende bewijsstukken overleggen. De rechtbank en het hof oordeelden vervolgens dat de schuldenaar (door verlenging van de termijn met een jaar) een laatste kans moest worden gegund om zijn gedrag te verbeteren, de boedelachterstand in te lopen en daarmee de Wsnp tot een goed einde te brengen.

Wellicht was de rechtbank tot een ander oordeel gekomen, indien de bewindvoerder in het beëindigingsverzoek eveneens melding had gemaakt van de dreigende houding van de schuldenaar tegenover de medewerkers van de bewindvoerder.

Casus 2

De schuldenaar heeft zich na toelating tot de Wsnp schuldig gemaakt aan een strafbaar feit: hij heeft medewerking verleend aan het inrichten van een hennepkwekerij en als gevolg daarvan een flinke rekening ontvangen van de energiemaatschappij, welke de Wsnp-bewindvoerder via de postblokkade onder ogen kwam. Tot een strafrechtelijke veroordeling is het (nog) niet gekomen.

De bewindvoerder heeft verzocht de schuldsaneringsregeling te beëindigen op grond van artikel 350, derde lid, sub e, van de Faillissementswet: door de nieuwe (aanzienlijke) schuld bij de energiemaatschappij benadeelt de schuldenaar de schuldeisers ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling werkt.

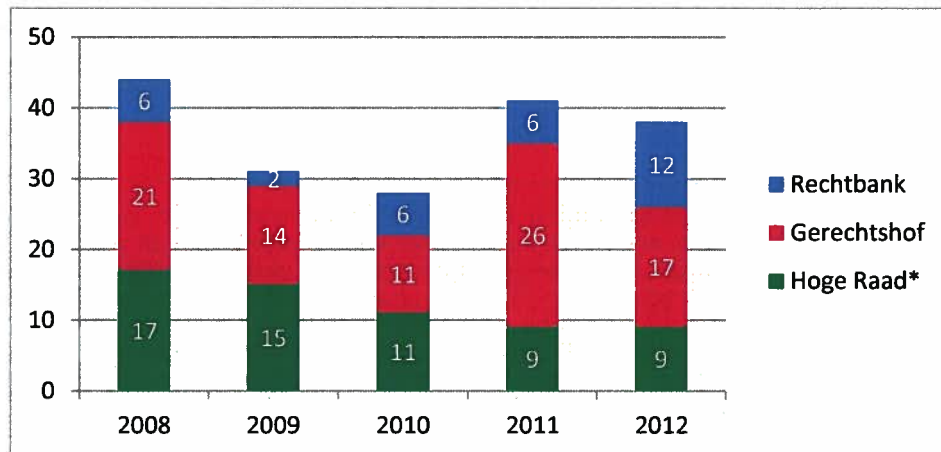
De rechtbank heeft de schuldsaneringsregeling overeenkomstig het verzoek beëindigd. Niet alleen werd in beschouwing genomen dat de schuldenaar door het laten ontstaan van een nieuwe schuld zijn schuldeisers had benadeeld, maar tevens werd hem verweten dat zijn gedragingen niet strookten met het wezen van de schuldsaneringsregeling.

Uit een vergelijking tussen deze twee casussen valt op te maken dat niet elke nalatigheid aan de zijde van de schuldenaar per definitie leidt tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling. De rechtbank 'bestraft' in deze casussen de ene nalatigheid strenger dan de andere.

¹⁰⁴ Art. 350 lid 2 Fw.

4. Toepassing gronden artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet in de rechtspraak

Om een duidelijke lijn/maatstaf te kunnen destilleren in de toepassing van gronden tot tussentijdse beëindiging van de Wsnp conform artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet heeft dit onderzoek zich gericht op in totaal 182 (gepubliceerde) uitspraken van de Hoge Raad, gerechtshoven en rechtbanken over de periode 2008 tot en met 2012 (zie figuur 1 en bijlage 3).

Figuur 1

* 84% hiervan betrof artikel 81 van de Wet op de rechterlijke organisatie uitspraken.¹⁰⁵

Van deze 182 uitspraken hadden er 155 betrekking op de negatieve tussentijdse beëindigingsgronden van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet. De overige uitspraken betroffen overige beëindigingsgronden of hadden betrekking op het al dan niet toekennen van een schone lei na afloop van de reguliere termijn van de Wsnp. Het rapport beperkt zich tot de uitspraken met betrekking tot de negatieve tussentijdse beëindigingsgronden.

4.1. Cijfers naar aanleiding van analyse uitspraken

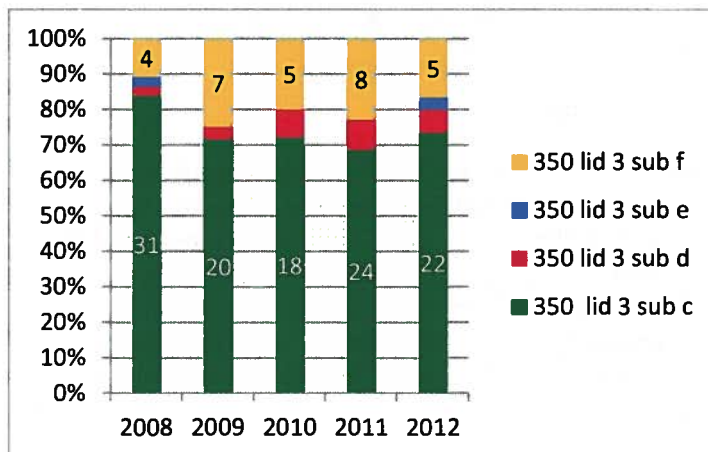
Alvorens nader in te gaan op de toepassing en nadere invulling van de genoemde beëindigingsgronden door de rechtspraak, volgt hierna een schematisch overzicht van de gevonden resultaten met betrekking tot de negatieve beëindigingsgronden op basis van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet. Daarnaast volgt een overzicht van de termijn van en voordracht tot deze tussentijdse beëindiging van de Wsnp.

¹⁰⁵ Indien de Hoge Raad oordeelt dat een aangevoerde klacht niet tot cassatie kan leiden en niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling, kan de Raad zich bij de vermelding van de gronden van zijn beslissing beperken tot dit oordeel.

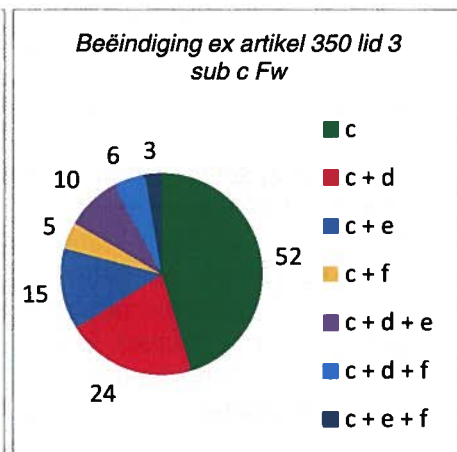
4.1.1. Cijfers ten aanzien van beëindigingsgronden van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet

Uit het onderzoek blijkt dat het grootste aantal beëindigingen volgt op het niet naar behoren nakomen van de verplichtingen voortvloeiend uit de schuldsaneringsregeling door de schuldenaar of het door zijn doen of nalaten anderszins belemmeren danwel frustreren van de uitvoering van deze regeling.¹⁰⁶

Deze beëindigingsgrond wordt op enige afstand gevolgd door het bekend worden van nieuwe feiten en omstandigheden die reden zouden zijn geweest niet toegelaten te worden tot de Wsnp.¹⁰⁷

Figuur 2

Figuur 3

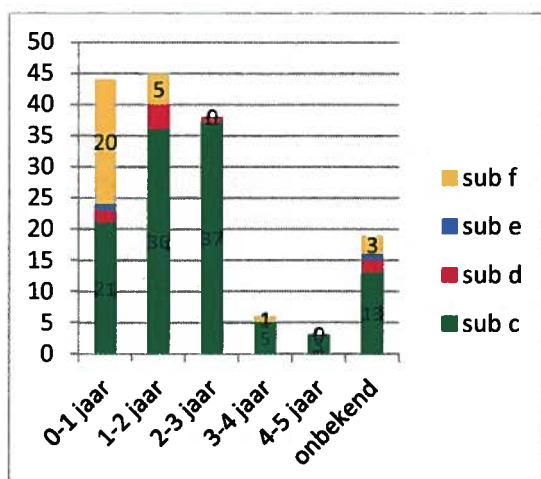
Figuur 2 geeft het percentage beëindigingen op basis van de negatieve beëindigingsgronden van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet weer. Hierin zijn onder c tevens alle beëindigingen volgens c samenhangend met andere vormen van tekortschieten door de schuldenaar (d tot en met f) opgenomen. Om een zo compleet mogelijk beeld te schetsen, is daarom in figuur 3 een uitsplitsing gemaakt naar de (eventuele) samenhang met andere negatieve beëindigingsgronden.

4.1.2. Cijfers ten aanzien van de termijn van en de voordracht tot beëindiging

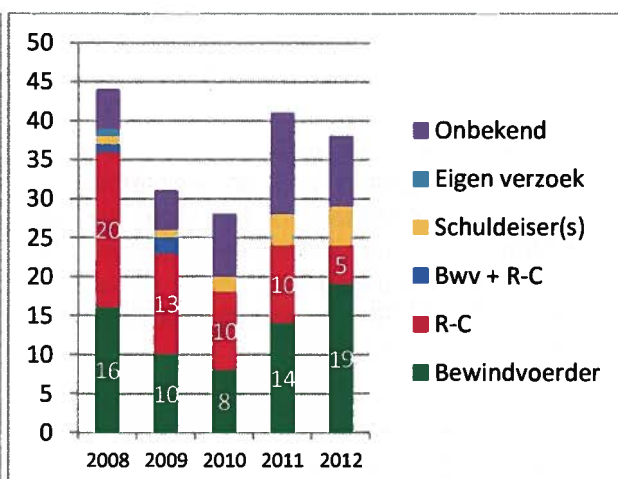
Het onderzoek wijst tevens uit binnen welke termijn stappen zijn ondernomen om te komen tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Hierbij is uitgegaan van de datum van de definitieve toelating tot de schuldsaneringsregeling en de datum van de uitspraak in eerste aanleg ten aanzien van het verzoek tot de tussentijdse beëindiging (zie figuur 4).

¹⁰⁶ Art. 350 lid 3 sub c Fw.

¹⁰⁷ Art. 350 lid 3 sub f Fw.

Figuur 4

Figuur 5

Beëindiging op grond van artikel 350, derde lid, sub f, van de Faillissementswet geschiedt meestal al binnen een jaar na de definitieve toepassing van de schuldsaneringsregeling. Dit ligt voor de hand, omdat de bewindvoerder via de postblokkade gedurende dertien maanden vanaf de datum van toelating tot de schuldsaneringsregeling alle aan de schuldenaar gerichte poststukken onder ogen krijgt, waaruit kan worden afgeleid of er bij nader inzien (nieuwe) feiten en omstandigheden zijn die in de weg zouden hebben gestaan aan een toelating overeenkomstig artikel 288, eerste en tweede lid, van de Faillissementswet.

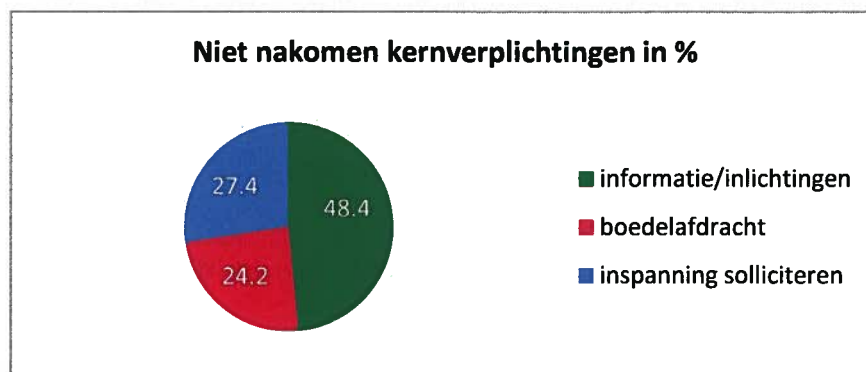
Tevens valt af te leiden dat de voordracht tot tussentijdse beëindiging vooral op verzoek van de bewindvoerder of de rechter-commissaris (of een combinatie van beiden) wordt gedaan (figuur 5). Dit is een logisch gevolg van het feit, dat zij vanuit hun taak toezicht houden op een goed verloop van de schuldsaneringsregeling en misstanden als eersten zullen signaleren.

4.2. Algemene lijn/maatstaf conform rechtspraak 2008 tot en met 2012

Uit analyse van de uitspraken van Hoge Raad, gerechtshoven en rechtbanken over de periode 2008 tot en met 2012 met betrekking tot artikel 350, derde lid 3, sub c tot en met f, van de Faillissementswet kan een algemene lijn worden gedestilleerd, die in de rechtspraak wordt gehanteerd om al dan niet te komen tot een tussentijdse beëindiging van de Wsnp.

In de meeste gevallen is sprake geweest van beëindiging op voordracht van bewindvoerder en/of rechter-commissaris, waarbij de aangegeven gronden zonder enige twijfel voldoende aanleiding vormden de schuldsaneringsregeling tussentijds te beëindigen. Er was in die situaties veelal sprake van ernstige tekortkomingen aan de zijde van schuldenaar in de nakoming van zijn kernverplichtingen (zoals hiervoor genoemd onder paragraaf 2.5), welke tekortkomingen hem ook verweten konden worden.

Het niet nakomen van deze verplichtingen had met name betrekking op het niet of in onvoldoende mate informeren van de bewindvoerder over de financiële situatie van de schuldenaar, gevolgd door het niet voldoen aan de inspanningsverplichting om te solliciteren en het niet (volledig) voldoen van de boedelbijdrage (zie figuur 6). Ook was regelmatig sprake van een combinatie van deze nalatigheden.

Figuur 6

Bovendien komt uit het onderzoek naar voren, dat in een groot aantal situaties de bewindvoerder en/of de rechter-commissaris de schuldenaar, die de kernverplichtingen niet nakwam c.q. in ernstige mate had geschonden, vaak meerdere malen op dit tekortschieten hebben gewezen. De schuldenaar kwam in die gevallen zijn verplichtingen derhalve stelselmatig niet na. Als de schuldenaar ervoor koos deze verplichtingen zelfs na een of meerdere waarschuwingen nog niet na te komen, dan kon hem daarvan een verwijt worden gemaakt, hetgeen voldoende grond opleverde de Wsnp tussentijds te beëindigen.

Daar waar bovengenoemde tekortkomingen in de meeste uitspraken zonder enige twijfel hebben geleid tot de conclusie dat onomstotelijk vaststond dat sprake was van verwijtbaar (negatief) gedrag aan de zijde van de schuldenaar, zullen deze uitspraken niet verder worden benoemd. Hierna komen feiten en omstandigheden aan de orde die van invloed zijn geweest op de uiteindelijke beslissing op het voorstel tot beëindiging van de Wsnp of die beogen een nadere invulling te geven aan de heersende wetgeving.

4.2.1. Niet naar behoren nakomen inspanningsverplichtingen of door doen of nalaten belemmeren dan wel frustreren van de schuldsaneringsregeling

Uit alle geanalyseerde uitspraken blijkt dat alle rechterlijke instanties de doelstellingen van de wetgever goed in het oog houden: de Wsnp is uitsluitend bedoeld voor schuldenaren die 'er klaar voor zijn' en die een uiterste inspanning willen en zullen verrichten om aan de verplichtingen volgend uit de Wsnp te voldoen.

Dit komt tot uitdrukking in de navolgende passage uit de parlementaire geschiedenis, die in bijna alle uitspraken letterlijk wordt aangehaald en waar het gaat om het benadrukken van de verplichtingen van de schuldenaar die voortvloeien uit de toepassing van de Wsnp:

*"(...) stelt bij de beoordeling voorop dat uit de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp) op de schuldenaar rustende verplichtingen voortvloeien, die hun grond vinden in de doelstelling van die wet. Deze doelstelling komt erop neer dat natuurlijke personen die in een uitzichtloze financiële positie zijn gekomen de kans moet worden geboden weer met een schone lei verder te kunnen gaan. Daar staat echter tegenover dat van de schuldenaar **een actieve medewerking aan een doeltreffende uitvoering** van de schuldsaneringsregeling gevergd wordt."*¹⁰⁸

Verwijtbaarheid

Daar waar de schuldenaar niet (geheel) voldoet aan zijn verplichtingen, heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 12 juni 2009 bepaald dat de schuldenaar van zijn gedragingen een verwijt moet kunnen worden gemaakt, alvorens de schuldsanering tussentijds te beëindigen op grond van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet.¹⁰⁹ Verwezen wordt naar hetgeen over deze uitspraak hiervoor ook is opgenomen onder paragraaf 3.3.1.

De Hoge Raad refereert in bedoelde uitspraak van 12 juni 2009 aan de maatstaf die hij heeft geformuleerd onder rechtsoverweging 3.2.2. in de uitspraak van 15 februari 2002 met betrekking tot het naar behoren nakomen van de inspanningsverplichting in het licht van de overige omstandigheden van het geval:

*"(...), waarbij de rechter niet alleen de aard van de niet verstrekte inlichtingen, maar ook de overige omstandigheden van het geval in aanmerking zal moeten nemen. Mede gelet op de aard van deze mogelijkheid tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling, die van rechtswege tot het faillissement van de schuldenaar leidt, dient als maatstaf voor de vraag of grond kan bestaan tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling te gelden of, **in het licht van de overige omstandigheden van het geval**, het niet verstrekken van de inlichtingen een duidelijke aanwijzing vormt dat bij de schuldenaar de van hem te vergen **medewerking aan een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling ontbreekt.**"*¹¹⁰

Daarnaast verwijst de Hoge Raad in het arrest van 12 juni 2009 naar enkele passages in de memorie van toelichting van de Wijziging van de Faillissementswet met betrekking tot de artikelen 303 en 354a van de Faillissementswet, waaruit eveneens duidelijk naar voren komt dat de wetgever heeft bedoeld dat voor tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling een verwijt moet kunnen worden gemaakt aan de schuldenaar.¹¹¹

Concreet betekent dit, dat de schuldenaar bijvoorbeeld verzuimd kan hebben iets te melden, maar dat dit verzuim niet direct tot beëindiging van de Wsnp hoeft te leiden als een duidelijke indicatie van het niet meewerken aan een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling ontbreekt.¹¹² Of sprake is van een niet bewust niet meewerken aan een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling (overmacht) en de schuldenaar dus geen verwijt kan worden gemaakt, is afhankelijk van de 'omstandigheden van het geval', waarbij blijkens uitspraken onder andere rekening wordt gehouden met de aard en de omvang van de schuld, het tijdstip van het ontstaan van

¹⁰⁸ Kamerstukken II 1992/93, 22 969, nr. 3, p. 6.

¹⁰⁹ HR 12 juni 2009, LJN BI0455 (concl. A-G Wuisman).

¹¹⁰ HR 15 februari 2002, NJ 2002, 259 (m.nt. Wessels).

¹¹¹ Kamerstukken II 2004/05, 29 942, nr. 3, p. 25 en p. 36.

¹¹² HR 4 november 2005, NJ 2006, 135.

deze schuld, de mate van verwijtbaarheid van de schuldenaar en het gedrag van de schuldenaar ten aanzien van zijn inspanningsplicht.¹¹³

Hof 's-Hertogenbosch 3 juli 2012¹¹⁴

Een schuldenaar gaat in beroep tegen de tussentijdse beëindiging wegens het niet nakomen van de verplichtingen uit de schuldsanering. Zij geeft aan dat zij in verband met psychische problemen (zware depressiviteit) niet in staat is aan deze verplichtingen te voldoen. Inmiddels is zij onder behandeling van een psycholoog.

Het hof oordeelt dat -gelet op de aard van de tekortkomingen, de nog relatief korte looptijd van de schuldsanering, een overstand op de boedelrekening en rekening houdende met de omstandigheden dat geen verhoor door de rechter-commissaris heeft plaatsgevonden- aan de schuldenaar een allerlaatste kans moet worden geboden en verlengt de termijn van de Wsnp met een jaar.

Het arrest van de Hoge Raad van 12 juni 2009 (in combinatie met de arresten van 15 februari 2002 en 4 november 2005) en de daarin opgenomen rechtsoverwegingen worden in de lagere rechtspraak regelmatig aangehaald en toegepast als een oordeel wordt gevormd over de mate waarin de handelingen van de schuldenaar aan hem te wijten zijn.¹¹⁵

In dit kader wordt tevens verwezen naar de uitspraak van het Hof 's-Gravenhage van 14 mei 2009, waar het hof oordeelt dat de schuldenaar geen verwijt kan worden gemaakt van nieuw ontstane schulden omdat sprake is van een dusdanige ernstige psychische stoornis, dat het maken van nieuwe schulden de schuldenaar niet toe te rekenen is.¹¹⁶

In zijn conclusie bij het arrest van 5 oktober 2012 geeft A-G Wuisman aan dat niets erop wijst dat de Hoge Raad ten aanzien van deze negatieve gedragingen van de schuldenaar een gekwalificeerde verwijtbaarheid (opzet) verlangt. De rechter kan immers bij een geringe verwijtbaarheid aanleiding zien om de schuldenaar het tekortschieten in de nakoming van de verplichtingen niet aan te rekenen.¹¹⁷

'Omstandigheden van het geval' komen eveneens tot uitdrukking door dusdanige positieve ontwikkelingen, dat de rechter de schuldenaar een (laatste) kans biedt om controle te krijgen over de door overmacht ontstane omstandigheden en hem vervolgens in staat stelt de Wsnp tot een goed einde te brengen. Van positieve ontwikkelingen is onder andere sprake als de schuldenaar zich ervan bewust is dat hij hulp nodig heeft en zich ook daadwerkelijk inspent specifieke hulp te verkrijgen (bijvoorbeeld door budgetbeheer of psychische begeleiding), maar ook wanneer de schuldenaar concreet uitzicht heeft op een baan en daardoor in staat zal zijn weer volledig aan zijn verplichtingen te voldoen.¹¹⁸ In deze gevallen besluit de rechter regelmatig tot verlenging van de termijn van de schuldsaneringsregeling met een bepaalde periode (tot een maximum van vijf jaar).

¹¹³ Hof 's-Hertogenbosch 20 februari 2008, *LJN* BD1298.

¹¹⁴ Hof 's-Hertogenbosch 3 juli 2012, *LJN* BX0364.

¹¹⁵ HR 22 december 2009, *LJN* BK3576 (concl. A-G Langemeijer).

¹¹⁶ Hof 's-Gravenhage 14 mei 2009, *LJN* BI6726.

¹¹⁷ HR 5 oktober 2012, *LJN* BX5791 (concl. A-G Wuisman).

¹¹⁸ Hof 's-Hertogenbosch 14 september 2010, *LJN* BN7210.

Hof 's-Gravenhage 26 april 2010¹¹⁹

Schuldenaren zijn hun verplichtingen niet nagekomen en hebben nieuwe schulden laten ontstaan. De rechtbank beëindigt de schuldsaneringsregeling. Ter zitting van het hof is gebleken dat de schuldenaren zich inmiddels hebben aangemeld voor budgetbeheer en begeleid worden door een maatschappelijk werker.

Het hof erkent dat de rechtbank de Wsnp op terechte gronden tussentijds heeft beëindigd, maar oordeelt dat aan de schuldenaren een allerlaatste kans dient te worden geboden vanwege de nieuwe, positieve ontwikkelingen en verlengt de regeling met maximaal twee jaar.

Ook in het arrest van 6 december 2011 bepaalt het Hof 's-Hertogenbosch dat de schuldenaar een laatste kans moet worden geboden om de Wsnp binnen de reguliere looptijd tot een goed einde te brengen. De reden is ook in deze casus gelegen in het feit, dat de schuldenaar zich inmiddels onder beschermingsbewind heeft laten stellen en hulp krijgt van derden om de opgelopen achterstanden in boedelafdracht in te lopen en nieuwe schulden af te betalen binnen de nog resterende looptijd van de regeling.¹²⁰

Niet verwijtbaar? Onderbouwen!

Uit de jurisprudentie blijkt dat waar een schuldenaar aangeeft dat geen sprake is van toerekenbare tekortkomingen in de nakoming van de verplichtingen (bijvoorbeeld in verband met psychische problemen, arbeidsongeschiktheid of niet solliciteren wegens medische redenen), hij dit dient aan te tonen door middel van bewijsstukken, afkomstig van gerenommeerde organisaties c.q. artsen/hulpverleners. Bovendien is het van belang dat deze verklaringen van een recente datum zijn.

Verwezen wordt in dit kader naar de uitspraak van Hof Amsterdam van 4 december 2009¹²¹ en het arrest van de Hoge Raad van 27 januari 2012.¹²² In beide gevallen wordt de schuldsanering tussentijds beëindigd omdat geen bewijsstukken van een deskundige zijn overgelegd (ondanks diverse verzoeken daartoe door bewindvoerder en rechter-commissaris), waaruit blijkt van de gestelde lichamelijke en psychische klachten of waar schuldenaren onvoldoende hebben onderbouwd dat aan hen geen verwijt valt te maken van het niet nakomen van de sollicitatie-inspanningen en het al dan niet opzettelijk frustreren van de werkzaamheden van de budgetbeheerder.

Hof 's-Hertogenbosch 15 februari 2011¹²³

Een schuldenaar is toerekenbaar tekortgeschoten in het nakomen van de verplichtingen en de rechtbank beëindigt de Wsnp. Schuldenaar geeft aan dat zij een laag intelligentieniveau heeft en dat haar verzuim tevens te wijten is aan een psychische aandoening. Een en ander blijkt uit overgelegde verklaringen van GGZ, waaruit volgt dat de schuldenaar lijdt aan depressieve klachten en posttraumatische stressstoornis.

Het hof oordeelt dat 'in het licht van alle omstandigheden van het geval' de tekortkomingen -gelet op de psychische aandoeningen van de schuldenaar- niet geheel voor haar rekening kunnen komen, vernietigt het vonnis en biedt de schuldenaar een allerlaatste mogelijkheid om haar verplichtingen na te komen door de termijn van de Wsnp met twee jaar te verlengen.

¹¹⁹ Hof 's-Gravenhage 26 april 2010, *LJN* BN2781.

¹²⁰ Hof 's-Hertogenbosch 6 december 2011, *LJN* BU7396.

¹²¹ Hof Amsterdam 4 december 2009, *LJN* BL1991.

¹²² HR 27 januari 2012, *LJN* BV0689 (concl. A-G Wuisman).

¹²³ Hof 's-Hertogenbosch 15 februari 2011, *LJN* BP4685.

4.2.1.1. Informatie-/inlichtingenplicht

In de rechtspraak blijkt grote waarde te worden gehecht aan het (proactief) nakomen van de informatie- en inlichtingenplicht door de schuldenaar (zie ook hiervoor onder paragraaf 2.5). De taak van de bewindvoerder is er immers onder andere op gericht toezicht te houden op de naleving door de schuldenaar van diens verplichtingen en deze taak wordt hem onmogelijk gemaakt als hij niet alle relevante informatie van de schuldenaar ontvangt, waardoor de schuldsaneringsregeling wordt gefrustreerd.

Indien een schuldenaar zijn informatie- en inlichtingenverplichtingen stelselmatig niet nakomt en hem daarvan een verwijt kan worden gemaakt, geeft dit feit alleen al voldoende reden om tot beëindiging van de Wsnp over te gaan. Het Hof 's-Hertogenbosch motiveert in haar uitspraak van 18 juni 2008 dat het niet voldoen aan alleen al deze kernverplichting een sterke aanwijzing vormt dat het bij schuldenaar aan de juiste medewerking ontbreekt om de Wsnp tot een goed einde te brengen. De rechter heeft vervolgens de overige tekortkomingen van de schuldenaar (laten ontstaan van nieuwe schulden, benadelen crediteuren en zich niet maximaal inspannen ten behoeve van de crediteuren) bij zijn beoordeling buiten beschouwing gelaten: het stelselmatig niet voldoen aan de informatieplicht was op zichzelf gezien al voldoende aanleiding de schuldsaneringsregeling tussentijds te beëindigen.¹²⁴

Ook wanneer sprake is van ongewijzigde omstandigheden gedurende de looptijd van de Wsnp, ontslaat dit de schuldenaar niet van zijn verplichting om de bewindvoerder periodiek te blijven informeren over zijn financiële en privéomstandigheden. Dit blijkt uit de uitspraak van de Hoge Raad van 10 oktober 2008, waarin wordt bepaald dat de schuldenaar er alles aan dient te doen om de bewindvoerder in staat te stellen toezicht te houden op een juiste naleving van de verplichtingen door de schuldenaar.¹²⁵

Functie postblokkade

Uit de bestudeerde uitspraken blijkt dat schuldenaren regelmatig aanvoeren te hebben voldaan aan hun informatie- en inlichtingenverplichting, uitsluitend vanwege het feit dat er een postblokkade rust op hun woon-/postadres en de Wsnp-bewindvoerder daardoor altijd beschikt over alle relevante informatie. Dat dit standpunt in de rechtspraak niet wordt gedeeld, blijkt onder andere uit de uitspraak van het Hof 's-Hertogenbosch van 7 februari 2012. In deze uitspraak refereert het hof wederom aan het arrest van de Hoge Raad van 15 februari 2002 met betrekking tot de algemene inlichtingen- en informatieplicht van de schuldenaar en bepaalt dat de postblokkade er uitsluitend op is gericht het toezicht door de bewindvoerder te vergemakkelijken en daardoor de kans te verkleinen dat bijvoorbeeld inkomsten worden verzwegen.¹²⁶

Ook in zijn arrest van 22 juni 2012 is de Hoge Raad van oordeel dat de postblokkade niet is bedoeld om de benodigde informatie te verzamelen teneinde de bewindvoerder in staat te stellen de voortgang van de Wsnp te kunnen beoordelen.¹²⁷ De postblokkade dient uitsluitend ter controle of de schuldenaar zich aan de verplichtingen houdt en ontheft de schuldenaar dan ook niet van de op hem rustende spontane informatieplicht. De Hoge Raad verwijst in zijn arrest wederom expliciet naar de wetsgeschiedenis dienaangaande:

¹²⁴ Hof 's-Hertogenbosch 18 juni 2008, *LJN* BD6277.

¹²⁵ HR 10 oktober 2008, *LJN* BD7600 (concl. A-G Timmerman).

¹²⁶ Hof 's-Hertogenbosch 7 februari 2012, *LJN* BV2578.

¹²⁷ HR 22 juni 2012, *LJN* BW6712 (concl. A-G Timmerman).

“De postblokkade is een instrument voor de bewindvoerder om zijn wettelijke taken - bewaring en beheer van de boedel- naar behoren te kunnen uitoefenen. Zo moet hij periodiek aan de rechter-commissaris rapporteren omtrent de boedel op basis van informatie die bij voorkeur niet alleen afkomstig is van de schuldenaar zelf. Een postblokkade verkleint de kans dat via de post buiten de bewindvoerder om betalingen aan de schuldenaar plaatsvinden, of dat aanwijzingen van schuldeisers omtrent vermogensbestanddelen de bewindvoerder niet zouden bereiken.”¹²⁸

4.2.1.2. Sollicitatieverplichting

De sollicitatieplicht vormt een belangrijk onderdeel van de algemene inspanningsplicht van de schuldenaar om inkomen en aflossingscapaciteit te genereren ten behoeve van de schuldeisers. Hoewel de sollicitatieverplichting niet met zoveel woorden in een wettelijke regeling is opgenomen, ontslaat dit feit de schuldenaar niet van zijn verplichting hieraan te voldoen, hetgeen blijkt uit een uitspraak van de Hoge Raad van 28 maart 2008:

“De sollicitatieplicht vormt een logisch, om niet te zeggen onvermijdelijk uitvloeisel van de inspanningsverplichting waar de schuldsaneringsregeling mede toe strekt.”¹²⁹

Het feit dat de sollicitatieplicht een inspanningsverplichting is en geen resultaatsverplichting brengt met zich mee, dat een schuldenaar er binnen zijn mogelijkheden alles aan moet doen om een baan te vinden. Bij de invulling van de sollicitatieverplichting vormen de Recofa-richtlijnen voor schuldsaneringsregelingen 2009 het uitgangspunt (zie hiervoor onder paragraaf 2.5). Omdat het richtlijnen betreffen, heeft de rechter echter wel de discretionaire bevoegdheid daarvan in voorkomende gevallen af te wijken.

In zijn arrest van 30 oktober 2009 heeft de Hoge Raad bepaald dat de inspanningsverplichting om inkomsten te verwerven concreet tot uitdrukking dient te komen in een sollicitatieplicht. De schuldenaar had in dit geval vanwege haar drie kleine kinderen, haar zwangerschap en lichamelijke beperkingen, haar gebrek aan opleiding en beperkte kennis van de Nederlandse taal niet gesolliciteerd omdat zij niet verwachtte hierdoor aan het werk te kunnen komen.¹³⁰ De Hoge Raad maakte korte metten met dit argument en gaf bovendien aan:

“Zelfs wanneer achteraf kan worden vastgesteld dat het uitblijven van activiteiten van de schuldenaar waarschijnlijk of zelfs met zekerheid geen nadeel voor de boedel zou hebben opgeleverd, omdat het wél verrichten van de activiteiten geen voordeel voor de boedel zou hebben opgeleverd, mag worden aangenomen dat de desbetreffende activiteiten toch van de schuldenaar verlangd mochten worden.”¹³¹

De Hoge Raad verlangt dus terdege een flinke inspanning om inkomsten te verwerven en daartoe in ieder geval te solliciteren, minimaal volgens hetgeen is vastgelegd in de Recofa-richtlijnen. De Hoge Raad wijst er dan ook regelmatig op, dat uit de jurisprudentie volgt dat het niet voldoen aan deze sollicitatieplicht kan leiden tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling.¹³²

¹²⁸ Kamerstukken II 1997/98, 25 672 nr. 3, p. 5-6 en nr. B p. 1.

¹²⁹ HR 28 maart 2008, *LJN* BC3391 (concl. A-G Huydecoper).

¹³⁰ HR 30 oktober 2009, *LJN* BJ7840 (concl. A-G Spier).

¹³¹ HR 28 maart 2008, *LJN* BC3391 (concl. A-G Huydecoper).

¹³² HR 15 april 2011, *LJN* BP6589 (concl. A-G Timmerman).

HR 20 mei 2011¹³³

Een schuldenaar lijdt aan een posttraumatisch stresssyndroom sinds hij gevlucht is uit het land van herkomst. Hij heeft niet aannemelijk kunnen maken (door middel van bewijsstukken) dat hij niet in staat is (geweest) om aan zijn inspanningsverplichtingen te voldoen.

De Hoge Raad benadrukt nogmaals dat deze inspanningsverplichting met zich meebrengt dat van een schuldenaar wordt verwacht dat hij zich tot het uiterste inspanst om weer arbeidsgeschikt te worden, waardoor hij kan gaan solliciteren om aan het werk te gaan. Dus ook in het geval er een tijdelijke ontheffing is (vanwege medische redenen) met betrekking tot de sollicitatieplicht, dan nog dient de schuldenaar zich tot het uiterste in te spannen om weer arbeidsgeschikt te worden. De Hoge Raad verwerpt het beroep en de Wsnp wordt tussentijds beëindigd.

Uit deze uitspraak vloeit voort dat een schuldenaar die niet in staat is te werken en waarvoor medische oorzaken zijn aan te wijzen, zich tot het uiterste dient in te spannen om weer arbeidsgeschikt te worden. Een (tijdelijke of gedeeltelijke) ontheffing van de sollicitatieplicht ontslaat hem dus niet van deze inspanningsplicht.

Regels Wsnp versus regels socialeverzekeringswetgeving

Regelmatig bestaat er verwarring over de regels ten aanzien van de sollicitatieverplichtingen voortvloeiende uit de Wsnp versus de verplichtingen die een schuldenaar heeft om zijn WW- of Wwb-uitkering te behouden. De Hoge Raad heeft op 8 oktober 2010 nadrukkelijk bepaald, dat de sollicitatieplicht zoals neergelegd in de Recofa-richtlijnen leidend is in de schuldsaneringsregeling en dat het feit dat de Gemeentelijke Sociale Dienst en/of het UWV mogelijk andere richtlijnen hanteren, daaraan niets afdoet. In het onderhavige geval hoefde de schuldenaar volgens de Sociale Dienst niet te werken, omdat zij de zorg had voor twee minderjarige kinderen. Volgens de Recofa-richtlijnen is het hebben van jonge kinderen echter geen grond om niet te hoeven solliciteren.¹³⁴

HR 13 april 2012

De rechtbank beëindigt de Wsnp omdat de schuldenaar niet heeft voldaan aan de voorwaarden waaronder hem ontheffing voor de sollicitatieplicht zou zijn verleend en hij heeft nagelaten sollicitatiebrieven te overleggen. De schuldenaar geeft aan dat hij voldoet aan de sollicitatieplicht volgens de Wwb.

In zijn conclusie geeft Advocaat-Generaal Timmerman aan dat de Wwb en Wsnp voor toekenning van een uitkering respectievelijk de verlening van een schone lei eigen voorwaarden kennen en dat niet gezegd kan worden dat de ene wet boven de andere staat. Het enkele feit dat een schuldenaar in het kader van de Wwb is vrijgesteld van bepaalde verplichtingen betekent niet zonder meer dat die vrijstelling ook geldt in het kader van de Wsnp.

In bovenvermelde uitspraak geeft de Hoge Raad dus nog eens duidelijk aan dat een vrijstelling om te solliciteren in het kader van behoud van uitkering niet zonder meer betekent dat de schuldenaar eveneens is vrijgesteld van solliciteren in het kader van de verplichtingen voortvloeiende uit de Wsnp.¹³⁵

¹³³ HR 20 mei 2011, *LJN* BQ0499 (concl. A-G Timmerman).

¹³⁴ HR 8 oktober 2010, *LJN* BN9709.

¹³⁵ HR 13 april 2012, *LJN* BV9773 (concl. A-G Timmerman).

4.2.2. Doen of laten ontstaan van bovenmatige schulden

In zijn arrest van 21 mei 2010 bevestigt de Hoge Raad nogmaals dat het gegeven of een schuld bovenmatig is, moet worden afgewogen tegen de hoogte van het leefgeld (vrij te laten bedrag) van de schuldenaar en verwijst in deze uitspraak wederom naar de nadere invulling van het element 'bovenmatige schuld', zoals weergegeven in de arresten van 14 mei 2004¹³⁶ en 24 december 2004.¹³⁷

*"Een schuldenaar dient in de Wsnp rond te komen van zijn leefgeld. Laat hij toch nieuwe schulden ontstaan, dan kan hem dat worden verweten, tenzij hij het tegendeel aannemelijk maakt. Bovendien dient sprake te zijn van bovenmatigheid, wil een schuld leiden tot tussentijdse beëindiging. Hierin ligt de beoordelingsvrijheid van de rechter besloten. Eerder is door de Hoge Raad immers uitgemaakt dat de bovenmatigheid van schulden gerelateerd moet worden aan het leefgeld van de schuldenaar."*¹³⁸

De rechter is dus vrij om te beoordelen of gezien de hoogte van de ontstane nieuwe schuld(en), afgezet tegen het leefgeld van de schuldenaar, sprake is van verwijtbare bovenmatigheid. Indien hiervan geen sprake is en er geen grond is de Wsnp tussentijds te beëindigen, kan de rechter beslissen de termijn van de schuldsanering met een bepaalde periode te verlengen tot maximaal vijf jaar, zodat de schuldenaar in staat is de (nieuwe) schuld af te lossen gedurende de resterende looptijd van de regeling.

4.2.3. Benadeling schuldeisers

Plegen van strafbare feiten in de Wsnp

Als tijdens de schuldsaneringsregeling door de schuldenaar strafbare feiten zijn gepleegd, waarvan de gevolgen voor de schuldenaar nog niet bekend zijn, blijkt uit de geanalyseerde uitspraken dat de rechtspraak in deze gevallen toch komt tot een beëindiging van de Wsnp. Hoewel in sommige gevallen nog niet bekend is of er een boete volgt of dat de schuldenaar wordt veroordeeld tot een taak- of gevangenisstraf, heeft hij alleen al door het plegen van een strafbaar feit zijn schuldeisers benadeeld. Het hof wijst in haar uitspraak van 16 april 2008 dan ook op het 'wezen' van de schuldsanering.¹³⁹

"Het is maatschappelijk onaanvaardbaar en het strookt niet met het wezen van de schuldsaneringsregeling dat sanieten in de periode van de regeling meermalen misdrijven plegen en aldus welbewust het risico lopen dat zij strafrechtelijk worden vervolgd en veroordeeld tot gevangenisstraffen, geldboetes en/of (zoals in dit geval) taakstraffen en betaling van wederrechtelijk verkregen voordeel. Hierdoor immers zijn sanieten tijdelijk niet beschikbaar om op de arbeidsmarkt inkomsten te genereren voor hun schuldeisers, respectievelijk laten zij nieuwe schulden ontstaan, waardoor hun schuldeisers ernstig worden benadeeld."

De gedragingen van de schuldenaar stroken in dit geval niet met de doelstellingen van de Wsnp. De schuldsaneringsregeling is er immers mede op gericht te komen tot een balans tussen inkomsten en uitgaven en het aanpakken van de oorzaken van het ontstaan van de schulden. Het (wederom) plegen van misdrijven druist daar regelrecht tegenin en daarom is de schuldenaar zijn uit die regeling voortvloeiende verplichtingen niet nagekomen.

¹³⁶ HR 14 mei 2004, LJN AO7003.

¹³⁷ HR 24 december 2004, LJN AR4046.

¹³⁸ HR 21 mei 2010, LJN BL9547 (concl. A-G Wissink).

¹³⁹ Hof 's-Hertogenbosch 16 april 2008, LJN BD0406.

Tot eenzelfde conclusie komt het Gerechtshof te Arnhem in een arrest van 2 april 2009, als een schuldenaar door het plegen van winkeldiefstallen bewust het risico heeft genomen de uitvoering van de regeling te belemmeren dan wel te frustreren.¹⁴⁰ Waar een schuldenaar bewust het risico heeft gelopen zijn schuldeisers te benadelen door criminele activiteiten, oordeelt de rechtspraak dat de gedraging alleen al kwalificeert als voldoende verwijtbaar om tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling te komen, zelfs als een straf uiteindelijk niet nadelig van invloed is op de boedel.¹⁴¹

Ontslag op staande voet

De schuldenaar die betaald werk heeft, dient zich zoveel mogelijk in te spannen dat werk te behouden (zie Recofa-richtlijnen, artikel 3.5). Indien een schuldenaar op staande voet wordt ontslagen en hij dit ontslag niet aanvecht, is hij verwijtbaar werkloos.¹⁴² Hierdoor zullen zijn inkomsten omlaag gaan (hij ontvangt ten slotte geen WW-uitkering) en wordt diens gevolg de boedel benadeeld omdat minder kan worden afgedragen. Bovendien liggen aan een ontslag op staande voet gedragingen van de schuldenaar ten grondslag, waardoor schuldenaar bewust het risico heeft genomen de schuldeisers te benadelen.¹⁴³

Ook hieruit blijkt weer dat veel waarde wordt gehecht aan het 'gedragscriterium': de gedragingen van de schuldenaar moeten stroken met het wezen van de schuldsaneringsregeling.

4.2.4. Al wel bestaande maar nog niet bekende weigeringsgronden

Indien gedurende de looptijd van de schuldsaneringsregeling feiten en omstandigheden bekend worden die op het tijdstip van toelating tot de Wsnp al bestonden en die reden zouden zijn geweest het verzoek af te wijzen op grond van artikel 288, eerste en tweede lid, van de Faillissementswet, is dat een reden de Wsnp tussentijds te beëindigen. In het arrest van 5 september 2008 legt de Hoge Raad duidelijk uit dat het moet gaan om *nieuwe* feiten en omstandigheden, om te voorkomen dat anders de rechtszekerheid in het geding komt. Het wettelijk stelsel brengt immers met zich mee dat tussentijdse beëindiging op grond van feiten en omstandigheden die bij de uitspraak tot toepassing van de Wsnp al aan de rechter bekend waren, niet mogelijk is. Dit zou namelijk betekenen dat een in het kader van een eerdere uitspraak reeds verrichte beoordeling zou worden herbeoordeeld, hetgeen in strijd is met de in artikel 292 van de Faillissementswet neergelegde uitsluiting van rechtsmiddelen tegen die uitspraak. Indien van belang zijnde feiten daarentegen niet bekend waren aan de rechter ten tijde van de toelating, is tussentijdse beëindiging wél mogelijk in verband met het 'te kwader trouw' zijn van de schuldenaar.¹⁴⁴

Indien de rechter er tijdens de toelatingszitting voor kiest bepaalde informatie voor kennisgeving aan te nemen en deze informatie met het oog op zijn beoordeling terzijde te leggen, kan deze als bekend veronderstelde informatie -hoewel niet (uitgebreid) aan de orde gekomen bij de toelating- dan ook geen grond meer vormen de schuldsaneringsregeling op een later tijdstip alsnog tussentijds te beëindigen.¹⁴⁵

¹⁴⁰ Hof Arnhem 2 april 2009, *LJN* BI0804 (m.nt. Engberts).

¹⁴¹ HR 11 juli 2008, *LJN* BD7344 (concl. A-G Spier).

¹⁴² Art. 7:678 lid 2 BW jo. art. 24 lid 2 WW jo. art. 19 lid 1 WW.

¹⁴³ Hof Leeuwarden 28 oktober 2010, *LJN* BO5081.

¹⁴⁴ HR 5 september 2008, *LJN* BD3425

¹⁴⁵ HR 3 december 2010, *LJN* BO6055 (concl. A-G Timmerman).

4.2.5. Overig

Looptijd van de schuldsanering

In een aantal gevallen in de rechtspraak bleek discussie te zijn over de vraag wanneer de verplichtingen voortvloeiende uit de schuldsaneringsregeling voor de schuldenaar nu precies eindigen.

De Hoge Raad geeft in zijn uitspraak van 28 januari 2011 aan dat op een verzoek tot tussentijdse beëindiging ook moet worden beslist als de reguliere looptijd ten tijde van de beoordeling al is verstreken, maar de Wsnp nog niet definitief is geëindigd door het verbindend worden van de uitdelingslijst.¹⁴⁶ In deze uitspraak bepaalt de Hoge Raad dat uit het wettelijk stelsel voortvloeit dat de relevante toetsperiode met het oog op het verkrijgen van een schone lei ophoudt met het materiële einde van de schuldsanering op grond van artikel 356, tweede lid van de Faillissementswet.

Tegenstrijdig aan hetgeen in bovengenoemde uitspraak is bepaald, volgt echter uit het nadien gewezen arrest van 24 februari 2012¹⁴⁷ dat voor de toepassing van de artikelen 295 tot en met 313 van de Faillissementswet de Wsnp eindigt door het aflopen van de materiële termijn die ingevolge artikel 349a van de Faillissementswet voor de betrokken schuldsaneringsregeling geldt (zie 3.1).¹⁴⁸

In gevallen waar de schuldenaar nog slechts een zeer korte periode aan zijn verplichtingen diende te voldoen en waar om een tussentijdse beëindiging werd verzocht, werd geoordeeld dat een tussentijdse beëindiging gezien de resterende looptijd niet opportuun werd geacht en dat de tekortkomingen van de schuldenaar zouden worden beoordeeld in het kader van de eindbeoordeling als bedoeld in artikel 354 van de Faillissementswet.

Hof 's-Hertogenbosch 21 januari 2009¹⁴⁹

Een schuldenaar heeft gedurende de looptijd van de schuldsanering niet naar behoren voldaan aan zijn verplichtingen. Op verzoek van de bewindvoerder wordt beëindiging van de Wsnp gevraagd. De schuldenaar stelt zich op het standpunt dat de tekortkomingen van gering belang zijn.

De rechtbank beëindigt de schuldsaneringsregeling, maar het hof vernietigt het vonnis omdat het geen aanleiding ziet voor een tussentijdse beëindiging in verband met het feit dat de looptijd van de schuldsanering bijna verstreken is en de tekortkomingen van de schuldenaar in het kader van de eindbeoordeling als bedoeld in artikel 354 van de Faillissementswet aan de orde zullen komen.

¹⁴⁶ HR 28 januari 2011, *LJN* BO 5760 (concl. A-G Timmerman; m.nt. G.H. Lankhorst).

¹⁴⁷ HR 24 februari 2012, *LJN* BV0890.

¹⁴⁸ Van Sint Truiden & Verstijlen 2012, p. 598.

¹⁴⁹ Hof 's-Hertogenbosch 21 januari 2008, *LJN* BH0712.

Rol van de Wsnp-bewindvoerder

Met enige regelmaat komt het voor dat de schuldenaar zijn Wsnp-bewindvoerder verwijt er (mede) oorzaak van te zijn dat de schuldenaar niet aan de verplichtingen voortvloeiende uit de schuldsaneringsregeling kan voldoen. De rechtspraak is hierover heel duidelijk: de schuldenaar is zelf verantwoordelijk voor het welslagen van de Wsnp¹⁵⁰ en de rol van de bewindvoerder is er voornamelijk op gericht toezicht te houden.¹⁵¹ Van een Wsnp-bewindvoerder kan ook niet worden verwacht dat deze zich uitvoerig verdiept in mogelijk aanwezige medisch-psychische problemen van de schuldenaar. De schuldenaar zal zelf -indien nodig- passende hulp dienen te zoeken.

HR 21 november 2008¹⁵²

Na een eerder verzoek tot beëindiging is de schuldsaneringsregeling verlengd tot de maximale periode van vijf jaar. Het hof heeft de uitspraak van de rechtbank bekrachtigd. De schuldenaar verwijt de bewindvoerder onvoldoende rekening te hebben gehouden met haar psychische problemen.

De Hoge Raad bepaalt dat dit argument nooit een deugdelijk verweer zal kunnen opleveren, omdat de bewindvoerder in een schuldsanering slechts een beperkte taak heeft, waarbij de nadruk ligt op het bewaken van de vermogensrechtelijke gesties en belangen van de schuldenaar. Deze taak *kan* met zich meebrengen dat de bewindvoerder zich ook inlaat met medisch-psychische problemen van de schuldenaar, maar het is zeker geen vaste regel dat de bewindvoerder zich hierin zou moeten verdiepen of daarop gerichte stappen zou moeten zetten. Het blijft de verantwoordelijkheid van de schuldenaar om de verplichtingen na te komen en -indien dit niet lukt- daarbij hulp te zoeken.

Gevolgen niet meewerken door een derde

Ook wanneer de schuldenaar de oorzaak voor het niet naar behoren nakomen van zijn verplichtingen wijt aan het feit dat een derde aan hem niet de benodigde informatie wenst te verstrekken, laat de rechtspraak hierover geen twijfel: het risico van het niet meewerken door een derde en de daaruit voortvloeiende gevolgen komen volledig voor rekening van de schuldenaar. Zou dit niet het geval zijn, dan zouden de gevolgen van het niet nakomen indirect voor rekening komen van de schuldeisers en direct op de bewindvoerder, die hierdoor zijn toezichthoudende taken niet goed kan uitvoeren waardoor de werking van de schuldsaneringsregeling wordt gefrustreerd.¹⁵³

Hof 's-Hertogenbosch 30 mei 2012

Ondanks herhaalde verzoeken van de bewindvoerder heeft een schuldenaar verzuimd inzicht te verschaffen in de inkomens- en lastenpositie van haar partner, met wie zij duurzaam samenwoont.

Het hof is van oordeel dat de schuldenaar hiervan het risico en de daaruit voortvloeiende negatieve gevolgen dient te dragen, omdat een andersluidende opvatting zou betekenen dat dit risico indirect wordt afgewenteld op de schuldeisers en direct op de bewindvoerder.

¹⁵⁰ Hof Amsterdam 22 januari 2008, *LJN* BE9760.

¹⁵¹ Artikel 316 lid 1 Fw.

¹⁵² HR 21 november 2008, *LJN* BF7409 (concl. A-G Huydecoper).

¹⁵³ Hof 's-Hertogenbosch 20 maart 2012, *LJN* BW0251 en Hof 's-Hertogenbosch 30 mei 2012, *LJN* BW7013.

5. Conclusies en aanbevelingen

De centrale vraag die beantwoord diende te worden, luidde: *“Welke situaties leiden volgens de rechtspraak al dan niet tot een tussentijdse beëindiging van de wettelijke schuldsaneringsregeling conform artikel 350, derde lid, van de Faillissementswet?”* Het doel was dat Deterink na beantwoording van deze vraag in staat zou zijn een eventueel verzoek tot tussentijdse beëindiging van de Wsnp zodanig te onderbouwen, dat de kans op toewijzing zo groot mogelijk is. Bovendien zou het rapport Deterink handvatten moeten bieden om een schuldsaneringsregeling zo efficiënt mogelijk te behandelen.

Dit rapport maakt inzichtelijk welke verplichtingen een schuldenaar in de Wsnp worden opgelegd en welke gevallen kunnen leiden tot een tussentijdse beëindiging als een schuldenaar verzaakt aan zijn verplichtingen te voldoen. Het rapport legt hiermee tegelijkertijd een aantal verbeterpunten bloot in de werkwijze van Deterink met betrekking tot het behandelen van schuldsaneringen tot op heden. Het onderzoek heeft geleid tot de navolgende conclusies en aanbevelingen.

5.1. Conclusies

De schuldenaar is voor toelating tot de schuldsaneringsregeling als ook daarna door de rechtbank respectievelijk de Wsnp-bewindvoerder op de hoogte gesteld van de verplichtingen die hieruit voortvloeien. De schuldenaar mag dus bekend worden verondersteld met hetgeen van hem gedurende de looptijd van de regeling wordt verwacht. Niet-nakoming van deze verplichtingen kan aanleiding vormen de schuldsaneringsregeling tussentijds te beëindigen op basis van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f van de Faillissementswet.

Het grootste aantal tussentijdse beëindigingen van de schuldsaneringsregeling heeft te maken met het (stelselmatig) niet nakomen door de schuldenaar van de verplichtingen die voortvloeien uit de Wsnp (met name de informatie-, sollicitatie- en afdrachtplicht). Het is dan ook van belang dat de schuldenaar zich er terdege van bewust is welke inspanningen van hem in de regeling worden verwacht. Komt de schuldenaar de verplichtingen niet na, dan is het de taak van de Wsnp-bewindvoerder (of de rechter-commissaris) de schuldenaar hierop te wijzen. Blijft de schuldenaar ondanks waarschuwingen in gebreke, dan kan de schuldenaar hiervan een verwijt worden gemaakt, hetgeen een grond is de regeling tussentijds te beëindigen.

Uit het onderzoek blijkt, dat in de rechtspraak aan onderstaande punten een zwaarwegend belang wordt gehecht, waar het gaat om de beoordeling of al dan niet tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling op grond van artikel 350, derde lid, sub c tot en met f, van de Faillissementswet dient te worden overgegaan:

- De oorspronkelijke doelstellingen van de wetgever worden goed in het oog gehouden: de Wsnp is uitsluitend bedoeld voor schuldenaren die te goeder trouw zijn en die aan de verplichtingen voortvloeiende uit de Wsnp kunnen voldoen. De schuldenaar moet er dus ‘klaar voor zijn’ om de kans op succes zo groot mogelijk te maken: niet alleen in de Wsnp, maar ook gezien in het licht van zijn toekomst.
- Voor de schuldenaar geldt zowel een proactieve als een algemene inlichtingenplicht: hij dient alle inlichtingen te verschaffen waarvan hij weet of behoort te begrijpen dat zij van belang zijn voor een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling. Het feit dat er een postblokkade rust op het adres van de schuldenaar betekent niet dat hij de bewindvoerder niet uit eigen beweging hoeft te informeren.

- Hoewel de sollicitatieplicht niet concreet wordt benoemd in de wet, betreft het een logisch, onvermijdelijk uitvloeisel van de inspanningsverplichting. Binnen zijn mogelijkheden dient de schuldenaar er alles aan te doen om aan de slag te geraken. Als een schuldenaar fysiek of mentaal daartoe niet in staat is, dient hij zich in te spannen om weer arbeidsgeschikt te worden. Niet-nakoming van deze inspanningsverplichting volgens de Recofa-richtlijnen kan volgens de jurisprudentie leiden tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling.
- Uit het arrest van de Hoge Raad van 12 juni 2009¹⁵⁴ blijkt dat de mate van verwijtbaarheid aan de zijde van de schuldenaar een duidelijke aanwijzing vormt of de schuldenaar al dan niet meewerkt aan een doeltreffende uitvoering van de schuldsaneringsregeling. Daarbij wordt rekening gehouden met alle omstandigheden van het geval. De schuldenaar dient bewijsstukken te overleggen, indien hem van enig nalaten geen verwijt kan worden gemaakt.
- Indien sprake is van nieuw ontstane schulden tijdens de schuldsaneringsregeling, dan dient de rechter te beoordelen of deze nieuwe schulden, afgezet tegen het leefgeld van de schuldenaar, als verwijtbaar bovenmatig zijn te kwalificeren en aanleiding geven de schuldsaneringsregeling tussentijds te beëindigen.
- Het bewust belemmeren/frustreren van de schuldsaneringsregeling door het plegen van strafbare feiten geeft aan dat sprake is van gedragingen die maatschappelijk onaanvaardbaar zijn en dus niet stroken met het 'wezen' van de schuldsaneringsregeling. Deze gedragingen worden de schuldenaar zwaar aangerekend en kunnen leiden tot tussentijdse beëindiging van de Wsnp. Hetzelfde geldt indien de schuldenaar verwijtbaar werkloos wordt: de gedraging die heeft geleid tot een ontslag op staande voet is de schuldenaar aan te rekenen; hiermee heeft hij bewust een risico genomen om zijn schuldeisers te benadelen.
- De schuldenaar zelf is en blijft verantwoordelijk voor het welslagen van de schuldsaneringsregeling. Het risico van het eventueel niet meewerken door een derde of door de bewindvoerder komt volledig voor rekening van de schuldenaar.

Deterink heeft met name te maken met Wsnp's die het gevolg zijn van een omzetting conform artikel 15b van de Faillissementswet. Dit betekent dat de Wsnp-bewindvoerder van Deterink al bekend is met het dossier vanuit zijn rol als curator in het faillissement. Omdat na omzetting niet nogmaals een huisbezoek plaatsvindt aan de schuldenaar en tot op heden aan de schuldenaar ook geen aanvullende informatie werd toegezonden, kan dit leiden tot een hiaat in de informatieverstrekking. De gevolgen en/of verplichtingen van een schuldsaneringsregeling wijken immers af van de gevolgen van een faillissement.

Gezien het beperkte aantal te behandelen Wsnp's in verhouding tot het grote aantal faillissementen is Deterink met name voor wat betreft de toezichthoudende taak als Wsnp-bewindvoerder nog niet optimaal 'uitgerust'. Er bestaat derhalve behoefte aan een efficiënte procedure die het toezicht houden op een goed verloop van de schuldsaneringsregeling vergemakkelijkt. Pas als er een gestandaardiseerde procedure is, kunnen nalatigheden aan de zijde van de schuldenaar tijdig worden gesignaleerd en kan een schuldenaar hierop in een vroeg stadium worden gewezen. In het kader van een goede dossieropbouw is het voorts van belang, dat de Wsnp-bewindvoerder de schuldenaar met betrekking tot het niet nakomen van zijn verplichtingen schriftelijk waarschuwt.

¹⁵⁴ HR 12 juni 2009, *L/N* BI0455 (concl. A-G Wuisman).

5.2. Aanbevelingen

Bovengenoemde conclusies leiden tot de volgende aanbevelingen:

- Om de informatieverstrekking te optimaliseren, is het wenselijk dat Deterink na omzetting van het faillissement in een schuldsaneringsregeling en aanstelling tot Wsnp-bewindvoerder de gevolgen van de schuldsaneringsregeling nogmaals *persoonlijk* met de schuldenaar bespreekt. Omdat in een eerder stadium (faillissement) al een huisbezoek is afgelegd, kan in het kader van de efficiency worden volstaan met een afspraak op kantoor. In een persoonlijk gesprek zullen eventuele onduidelijkheden gemakkelijker aan de orde komen. Bovendien kan de Wsnp-bewindvoerder zich door deze persoonlijke ontmoeting een beter beeld vormen van de motivatie van de schuldenaar om de Wsnp tot een goed einde te brengen.
- In de schriftelijke afspraakbevestiging kan de Wsnp-bewindvoerder de schuldenaar alvast vragen om een groot aantal gegevens/stukken, voor zover deze nog niet in bezit zijn van Deterink (bijlage 4). Als bijlage bij deze afspraakbevestiging dient nogmaals een informatiememorandum over de Wsnp toegezonden te worden (bijlage 5). In dit memorandum staan de verplichtingen van de schuldenaar in de Wsnp wederom duidelijk omschreven. Deze vooraf toegezonden informatie dient vervolgens als basis voor het gesprek.
- Het gesprek dient aan de schuldenaar schriftelijk te worden bevestigd, zodat hij de gegeven informatie te allen tijde kan nalezen (bijlage 6). Eventuele vragen of onduidelijkheden van de zijde van de schuldenaar, die tijdens het gesprek aan de orde zijn gekomen en door de Wsnp-bewindvoerder zijn beantwoord c.q. verduidelijkt, dienen in deze brief/email eveneens te worden benoemd. Op deze manier is de kans op 'ruis op de lijn' zo klein mogelijk.
- De schuldenaar ontvangt een 'Informatieblad voor de berekening van het vrij te laten bedrag' (bijlage 7). Hierop dient hij alle gegevens te vermelden die de Wsnp-bewindvoerder nodig heeft voor het opstellen van een vtlb-berekening en de daaruit voortvloeiende hoogte van de boedelafdracht. Indien van toepassing ontvangt de schuldenaar een 'Inlichtingenformulier sollicitaties' (bijlage 8), waarop hij dient aan te geven waar hij heeft gesolliciteerd en wat daarvan de uitkomst was. Deze formulieren dient de schuldenaar (inclusief de daarbij behorende bijlagen) maandelijks aan de Wsnp-bewindvoerder toe te zenden. Op deze manier is de schuldenaar zelf verantwoordelijk voor een correcte informatievoorziening naar de bewindvoerder toe.
- Aan de hand van deze maandelijks toe te zenden formulieren is Deterink als Wsnp-bewindvoerder in staat op een efficiënte wijze toezicht te houden op een juiste naleving van de verplichtingen die voortvloeien uit de schuldsaneringsregeling. Met bijgevoegde 'Checklist nakoming verplichtingen' (bijlage 9) zou een en ander op een eenvoudige wijze kunnen worden gemonitord. Wanneer uit deze monitoring volgt dat een verplichting niet wordt nagekomen, kan daarop direct een schriftelijke waarschuwing aan de schuldenaar worden verzonden, hetgeen ertoe zal leiden dat een betere dossieropbouw plaatsvindt in de aanloop naar een eventueel verzoek tot tussentijdse beëindiging.

Literatuurlijst

Literatuur

- **Blom 2000**
Robert J. Blom, *Kernboekje faillissement, surseance en schuldsanering 2000/2002*, Deventer: Uitgeverij FED 2000
- **Van Buchem-Spapens & Pouw**
A.M.J. van Buchem-Spapens & Th.A. Pouw, *Monografieën Privaatrecht. Faillissement, surseance van betaling en schuldsanering*, Deventer: Kluwer 2008
- **Dethmers 2005**
H.H. Dethmers, *Van schuldsanering tot schone lei*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2005
- **Noordam 2008**
A.J. Noordam, *WSNP en goede trouw*, Deventer: Kluwer 2008
- **Van Schaaijk 2011**
G.A.F.M. van Schaaijk, *Praktijkgericht juridisch onderzoek*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011
- **Van Sint Truiden & Verstijlen 2012**
M.Ph. van Sint Truiden & F.M.J. Verstijlen, *Tekst en commentaar: Insolventierecht*, Deventer: Kluwer 2012
- **Wessels 2008**
B. Wessels, *Schuldsaneringsregeling natuurlijke personen*, Deventer: Kluwer 2008
- **Van der Winkel & Marsman 2008**
A.R. van der Winkel & J.M. Marsman, *Praktijkboek Insolventierecht. Schuldsanering natuurlijke personen*, Deventer: Kluwer 2008

Electronische bronnen

- www.nvvk.eu/schuldhelpverlening/gedragscode-NVVK (zoek op *Gedragscode schuldregeling*).
- Combrink, Peters & Vlemmings, *Monitor Wsnp, Achtste meting over de periode 2011*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers (WLP) 2012, www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten (zoek op *Monitor Wsnp: Achtste meting*).
- www.rechtspraak.nl/Procedures/Landelijke-regelingen/Sector-civiel-recht (onder *Insolventies*).
- www.statline.cbs.nl/statweb (zoek op *Beëindigde schuldsaneringen*).
- www.wsnr.rvr.org/download/checklist%20huisbezoek.pdf.
- 'Een schone lei, niet voor niets', www.wsnr.rvr.org (onder *Folders*).

Bijlagen

1. Verklaring verplichtingen in de schuldsaneringsregeling
2. Informatieblad Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP)
3. Overzicht uitspraken 2008 t/m 2013
4. Brief afspraak persoonlijke afspraak na toelating Wsnp
5. Informatiememorandum voor de Wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (Wsnp)
6. Brief naar aanleiding van persoonlijke afspraak / bevestiging afspraken
7. Maandelijks informatieblad voor de berekening van het vrij te laten bedrag (vtlb)
8. Inlichtingenformulier sollicitaties Wsnp
9. Checklist nakoming verplichtingen

BIJLAGE 1

**Verklaring verplichtingen in de
schuldsaneringsregeling**

Verklaring verplichtingen in de schuldsaneringsregeling

Ik heb schulden. Deze schulden kan ik niet meer betalen. Ik wil deze situatie veranderen. Daarom verzoek ik toelating tot de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP).

Ik weet dat ik me, als ik word toegelaten tot de WSNP, minimaal 3 jaar lang aan een aantal heel strenge regels moet houden. Als ik me die 3 jaar aan alle regels houd, ben ik daarna van al mijn oude schulden af (dan krijg ik "de schone lei"). Dat geldt niet voor studieschulden en ook niet voor de meeste schulden die zijn ontstaan door het plegen van een strafbaar feit. Ik weet dat die schulden gewoon blijven bestaan. Ik weet dat het slagen van de schuldsanering mijn eigen verantwoordelijkheid is en dat ik zelf verantwoordelijk blijf voor het oplossen van problemen.

Ik verklaar dat ik mij zal houden aan alle verplichtingen die op mij rusten wanneer ik word toegelaten tot de schuldsanering. Het gaat om de volgende verplichtingen:
(op de achterzijde van dit blad staat een uitgebreide toelichting)

I. De informatieplicht

Ik zal de bewindvoerder ongevraagd en gevraagd alle informatie geven die hij nodig heeft om toezicht te kunnen uitoefenen. In verband met de controle van de naleving van deze verplichting geldt minimaal de eerste 13 maanden van de schuldsanering een postblokkade.

II. De afdrachtverplichting

De rechter-commissaris stelt vast welk deel van mijn inkomen ik zelf mag houden, het zogeheten "vrij te laten bedrag" (vtlb). Alle inkomsten die ik ontvang boven dit vastgestelde deel moet ik aan de bewindvoerder afdragen en worden gespaard voor de schuldeisers.

Ik mag niet meer zelf over mijn bezittingen beschikken; dat doet de bewindvoerder. De bewindvoerder kan (een deel van) mijn bezittingen verkopen.

III. De inspanningsplicht

Ik zal zoveel mogelijk geld verdienen voor mijn schuldeisers. Dat betekent dat ik in een voltijds loondienstverband moet werken. Als ik geen werk hebt, zal ik solliciteren. Ik weet dat ik dan minstens 4 keer per maand moet solliciteren en dat ik de bewindvoerder hierover maandelijks schriftelijk moet informeren.

IV. Geen nieuwe schulden

Eén van de verplichtingen is dat ik tijdens de schuldsanering laat zien dat ik met geld kan omgaan. Ik mag dus géén nieuwe schulden maken. Als blijkt dat ik dat niet kan en wél nieuwe schulden laat ontstaan, dan kan de bewindvoerder of de rechter-commissaris mij verplichten mijn inkomen te laten beheren door een budgetbeheerder.

Ik weet dat als ik me niet aan al deze verplichtingen houd, dit kan betekenen dat mijn schuldsaneringsregeling tussentijds wordt beëindigd of dat ik aan het einde van de schuldsanering de "schone lei" niet krijg.

Voor akkoord,

Plaats en datum:

Verzoeker 1
Handtekening

Verzoeker 2
handtekening

Naam (in blokletters):
Geboortedatum:
Adres (in blokletters):
Postcode en woonplaats

Naam (in blokletters):
Geboortedatum:

(Deze verklaring dient u volledig ingevuld en ondertekend mee te nemen naar de zitting!)

Toelichting

Als u wordt toegelaten tot de WSNP krijgt u door de rechter een bewindvoerder toegewezen. Deze bewindvoerder is er om erop te letten dat u zich aan de regels van de WSNP houdt. U moet zich aan alle aanwijzingen van de bewindvoerder houden. De bewindvoerder brengt regelmatig verslag uit aan de rechter-commissaris. U kunt met vragen over de WSNP bij uw bewindvoerder terecht, maar uw bewindvoerder is geen maatschappelijk werker en is er dus niet om u te helpen met het oplossen van uw andere problemen.

I. De informatieplicht

Deze verplichting betekent dat u – óók tijdens de postblokkade – alle informatie over bijvoorbeeld uw huur, huurtoeslag, ziektekostenpremie, ziektekostentoeslag, uw inkomen, het inkomen van uw partner of inwonende kinderen, erfenissen en dergelijke, uit uzelf aan de bewindvoerder moet geven. Als de bewindvoerder erom moet vragen, is het eigenlijk al te laat. U moet daarbij ook denken aan gegevens over uw gezinssamenstelling en bijvoorbeeld of u beschermingsbewind hebt. Ook de informatie over uw sollicitaties valt hieronder. Voor een aantal zaken moet u vooraf toestemming-vragen, bijvoorbeeld of u kunt gaan samenwonen of verhuizen en of u (bijvoorbeeld met familie) op vakantie mag.

II. De afdrachtverplichting

De bewindvoerder maakt aan de hand van een landelijk model een berekening van het deel van uw inkomen dat u zelf mag houden. U kunt dit model vinden op www.wsnp.rvt.org. Deze berekening wordt voorgelegd aan de rechter-commissaris. Het bureau van de rechter-commissaris controleert deze berekening en daarna stelt de rechter-commissaris het bedrag vast dat u zelf mag houden.

De bewindvoerder beschikt over uw bezittingen, zoals een huis, een auto, landstvoorwerpen en luxe voorwerpen. Dat betekent dat de bewindvoerder deze bezittingen kan verkopen. U kunt aan de rechter-commissaris laten vragen of u bepaalde bezittingen mag houden. U mag zelf niets verkopen zonder toestemming van de bewindvoerder. De bewindvoerder kan bepalen wat behoort tot de normale huisraad. Daar mag u wel zelf over beschikken. Uw auto wordt in principe verkocht.

III. De inspanningsplicht

Als u samen in de schuldsanering zit, geldt deze verplichting voor beide echtgenoten of partners, ook als u kinderen hebt. Als u werk hebt, dient u zich in te spannen om dit te behouden. Als u geen werk hebt, moet u vier keer per maand schriftelijk solliciteren op vacatures en moet u zich inschrijven bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) en bij tenminste 3 uitzendbureaus. U moet elk werkaanbod aannemen. Als u door de Sociale Dienst bent vrijgesteld om te solliciteren, geldt dit niet automatisch voor de schuldsaneringsregeling en moet u dus wél solliciteren. Als u vindt dat u niet (fulltime) kunt werken, omdat u bijvoorbeeld ziek of gehandicapt bent, kan de bewindvoerder aan de rechter-commissaris vragen om u (gedeeltelijk) te ontheffen van deze verplichting. Er dient dan wel een medische verklaring voorhanden te zijn waaruit uw beperkingen blijken.

IV. Geen nieuwe schulden

U moet uw vaste lasten, zoals huur, gas en elektra etc. op tijd betalen. U mag géén nieuwe schulden laten ontstaan. U kunt zelf hulp zoeken bij het regelen van uw financiën. U kunt bijvoorbeeld budgetbeheer aanvragen of een beschermingsbewindvoerder laten aanstellen. Als u psychische of andere persoonlijke problemen hebt, moet u dat wel aan de bewindvoerder melden, maar u moet bij een andere instantie hulp zoeken.

Vrijwillig

U hebt zelf gevraagd om toegelaten te worden tot de schuldsaneringsregeling. Dit betekent dat u zich vrijwillig onderwerpt aan de wettelijke – strenge – regels. Het is niet de bewindvoerder die deze regels bedenkt. De wetgever heeft deze regeling zo gemaakt. U moet daarbij bedenken dat u in 3 jaar waarschijnlijk niet genoeg bij elkaar kunt sparen om al uw schulden te betalen. Dat betekent dat uw schuldeisers na 3 jaar met de schade blijven zitten. Deze schuldeisers mogen dan ook verwachten dat u de schuldsaneringsregeling stipt naleeft.

BIJLAGE 2

**Informatieblad Wettelijke Schuldsanering
Natuurlijke Personen (WSNP)**

Informatieblad Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP)

Inleiding

Het slagen van de schuldsaneringsregeling is vooral uw eigen verantwoordelijkheid. Er wordt van u een actieve houding verwacht bij het naleven van de hieronder genoemde verplichtingen. Dit betekent dat u zelf het voortouw moet nemen bij het oplossen van problemen.

Duur

De rechtbank bepaalt hoe lang de schuldsanering duurt. De normale duur van de schuldsanering is drie jaar, het maximum is vijf jaar.

Bewindvoerder en rechter-commissaris

Als de rechtbank u tot de schuldsanering toelaat, benoemt de rechtbank een bewindvoerder en een rechter-commissaris.

De bewindvoerder controleert of u uw verplichtingen in de schuldsanering naleeft. Ook beheert hij de boedelrekening. U kunt bij de bewindvoerder terecht met vragen over uw schuldsanering, maar de bewindvoerder is geen hulpverlener.

De rechter-commissaris houdt toezicht op de bewindvoerder. De bewindvoerder brengt regelmatig een verslag uit aan de rechter-commissaris. Van dat verslag ontvangt u een afschrift. Schuldeisers ontvangen er op verzoek ook een afschrift van.

Informatieplicht

U moet de bewindvoerder direct alle informatie geven waar hij om vraagt. Daarnaast moet u de bewindvoerder zelf ook die inlichtingen geven waarvan u weet of vermoedt dat deze voor de schuldsanering van belang zijn, zoals bijvoorbeeld belangrijke wijzigingen in uw thuis- of financiële situatie. U bent verplicht om zich aan de aanwijzingen van de bewindvoerder te houden.

Arbeids- en sollicitatieverplichting

Tijdens de schuldsanering hebt u een arbeidsplicht: u moet zich inspannen om zo veel mogelijk geld te verdienen voor uw schuldeisers. Als u samen in de schuldsanering zit, geldt dit voor beide echtgenoten of partners. Als u kinderen hebt, geldt de arbeidsplicht ook. De arbeidsplicht betekent dat u fulltime beschikbaar moet zijn voor de arbeidsmarkt. Verder mag u geen fulltime opleiding volgen. Als u geen betaald werk heeft, moet u wekelijks schriftelijk solliciteren en moet u zich inschrijven bij het Centrum voor Werk en Inkomen en bij verschillende uitzendbureaus. U moet door middel van sollicitatiebrieven kunnen aantonen dat u heeft gesolliciteerd. Als u door de Sociale Dienst bent vrijgesteld om te solliciteren, geldt dit niet voor de schuldsanering en moet u dan dus wel solliciteren. Alleen onder bijzondere omstandigheden kunt u een vrijstelling krijgen van de sollicitatieplicht. Als u werk hebt, dient u zich in te spannen om dit te behouden.

Vrij te laten bedrag

De rechter-commissaris bepaalt welk deel van uw inkomen u mag houden. Dit heet het vrij te laten bedrag. De bewindvoerder rekent dit uit met behulp van een invulblad, dat u ook zelf kunt vinden op www.rechtspraak.nl. Tijdens het huisbezoek zal de bewindvoerder dit vrij te laten bedrag zo goed mogelijk samen met u uitrekenen. Alles wat u per maand boven dit bedrag aan inkomsten ontvangt, moet u aan de bewindvoerder afdragen. De minimale boedelbijdrage is ongeveer € 45,00 (hangt af van uw persoonlijke omstandigheden), waarmee in elk geval het salaris van de bewindvoerder kan worden betaald.

Beslag

Als er beslag is gelegd op uw salaris of uitkering zal de bewindvoerder ervoor zorgen dat dit beslag komt te vervallen.

Bezittingen

U mag tijdens de schuldsanering geen goederen verkopen of weggeven. Ook mogen er geen grote geldbedragen van uw bankrekening worden opgenomen zonder toestemming van de bewindvoerder. De bewindvoerder kan een eigen huis of spullen van waarde, zoals een auto of een caravan, verkopen. Uw normale inboedel mag u gewoon houden.

Schulden

Tijdens de schuldsanering mag niet worden afbetaald op oude schulden, tenzij hierover met de bewindvoerder afspraken zijn gemaakt. De vaste lasten zoals huur, gas en elektra, verzekeringen etc. moeten op tijd worden betaald. Tijdens de schuldsanering mag u geen nieuwe schulden maken. U kunt verplicht worden om budgetbeheer of andere hulp te regelen.

Postblokkade

Bij het begin van de schuldsanering wordt voor een periode van tenminste dertien maanden een postblokkade op uw adres gelegd. De voor u bestemde post wordt eerst naar de bewindvoerder gestuurd, wat tot vertraging in uw postontvangst leidt. De bewindvoerder maakt met u afspraken over het afhalen of doorzenden van uw post.

Advertentie

De toelating in de schuldsanering en het einde ervan worden op Internet in het Centraal Insolventieregister (CIR) en in de Staatscourant geplaatst. Op internet (www.rechtspraak.nl) krijgt iedereen die bijvoorbeeld uw naam en adres (of geboortedatum) intoetst, te zien dat de schuldsanering op u van toepassing is.

"Schone lei"

Als u uw verplichtingen niet nakomt, kan de schuldsanering op verzoek van de bewindvoerder of de rechter-commissaris tussentijds worden omgezet in een faillissement. Ook kan de rechtbank besluiten u aan het einde van de schuldsanering de "schone lei" te onthouden. In beide gevallen blijft u met de schulden zitten.

Als u uw verplichtingen uit de schuldsanering nakomt, krijgt u na afloop van de schuldsanering een zogenaamde "schone lei". Dit betekent dat u niet langer verplicht bent om op schulden te betalen die u op het moment van de toelating had.

BIJLAGE 3

Overzicht uitspraken 2008 t/m 2012

	UITSPRAKEN 2008	LJN-NUMMER
1	Rb. Arnhem 10 januari 2008	BC7660
2	Hof 's-Hertogenbosch 15 januari 2008	BC6057
3	Hof 's-Hertogenbosch 15 januari 2008	BD1288
4	HR 18 januari 2008	BC2161
5	Hof Amsterdam 22 januari 2008	BE9760
6	Rb. Haarlem 29 januari 2008	BC3147
7	Hof Amsterdam 31 januari 2008	BC7411
8	Hof 's-Hertogenbosch 20 februari 2008	BD1272
9	Hof 's-Hertogenbosch 20 februari 2008	BD1298
10	Hof 's-Hertogenbosch 5 maart 2008	BD1257
11	HR 14 maart 2008	BC6631
12	HR 28 maart 2008	BC3391
13	HR 11 april 2008	BC2721
14	Rb. Haarlem 15 april 2008	BC9872
15	Hof 's-Hertogenbosch 16 april 2008	BD0406
16	HR 25 april 2008	BC6627
17	Hof Arnhem 15 mei 2008	BH4105
18	Hof 's-Hertogenbosch 26 mei 2008	BD3868
19	HR 13 juni 2008	BD1377
20	Hof 's-Hertogenbosch 18 juni 2008	BD6277
21	HR 20 juni 2008	BD2004
22	Hof 's-Hertogenbosch 2 juli 2008	BD7664
23	HR 11 juli 2008	BD3131
24	HR 11 juli 2008	BD3132
25	HR 11 juli 2008	BD3744
26	Rb. Maastricht 5 augustus 2008	BE9589
27	Hof Arnhem 7 augustus 2008	BD9627
28	Hof 's-Hertogenbosch 3 september 2008	BG4925
29	HR 5 september 2008	BD5718
30	HR 5 september 2008	BD3425
31	Hof 's-Hertogenbosch 24 september 2008	BG3733
32	HR 26 september 2008	BD7085
33	Hof Amsterdam 2 oktober 2008	BH4458
34	Hof Leeuwarden 2 oktober 2008	?
35	HR 10 oktober 2008	BD7600
36	Hof 's-Hertogenbosch 13 oktober 2008	BG4967
37	Rechtbank Utrecht 17 oktober 2008	BG1020
38	Rechtbank Utrecht 17 oktober 2008	BG1025
39	Hof Amsterdam 24 oktober 2008	BJ7451
40	HR 31 oktober 2008	BE9099
41	HR 21 november 2008	BF7409
42	HR 21 november 2008	BF3939
43	Hof 's-Hertogenbosch 10 december 2008	BG6586
44	Hof Arnhem 18 december 2008	BH0729

	UITSPRAKEN 2008	LJN-NUMMER
1	Hof 's-Hertogenbosch 21 januari 2009	BH0712
2	HR 23 januari 2009	BG5286
3	Hof Amsterdam 5 februari 2009	BH4490
4	Hof 's-Hertogenbosch 18 februari 2009	BH4240
5	Hof 's-Hertogenbosch 4 maart 2009	BH5089
6	Hof Amsterdam 17 maart 2009	BJ7464
7	Hof Arnhem 2 april 2009	BI0804
8	Hof Amsterdam 3 april 2009	BJ6243
9	HR 17 april 2009	BH2958
10	HR 8 mei 2009	BH9748
11	Hof Amsterdam 12 mei 2009	BJ6473
12	Hof 's-Gravenhage 14 mei 2009	BI6726
13	HR 29 mei 2009	BH7603
14	HR 12 juni 2009	BH2685
15	HR 12 juni 2009	BI0455
16	Hof 's-Hertogenbosch 25 juni 2009	BJ1337
17	HR 26 juni 2009	BI3456
18	Rb. Utrecht 6 juli 2009	BJ2115
19	HR 10 juli 2009	BI6286
20	HR 10 juli 2009	BI3448
21	HR 10 juli 2009	BI0773
22	Hof Amsterdam 25 augustus 2009	BL1951
23	Hof Amsterdam 1 oktober 2009	BK6318
24	HR 2 oktober 2009	BJ1258
25	HR 30 oktober 2009	BJ7840
26	Rb. Arnhem 15 november 2009	BL7608
27	Hof Amsterdam 4 december 2009	BL1979
28	Hof Amsterdam 4 december 2009	BL1991
29	HR 18 december 2009	BK1604
30	HR 18 december 2009	BK0864
31	HR 22 december 2009	BK3576

	UITSPRAKEN 2008	LJN-NUMMER
1	Hof Amsterdam 2 april 2010	BN9743
2	HR 23 april 2010	BL7593
3	HR 23 april 2010	BL9553
4	Hof 's-Gravenhage 26 april 2010	BN2781
5	Rb. 's-Hertogenbosch 27 april 2010	BN2178
6	Hof Amsterdam 11 mei 2010	BN9740
7	HR 21 mei 2010	BL9547
8	Hof Arnhem 27 mei 2010	BN2091
9	HR 18 juni 2010	BM1675
10	HR 18 juni 2010	BM5128
11	Hof Amsterdam 29 juni 2010	BN9698
12	HR 9 juli 2010	BM5709
13	Rb. 's-Hertogenbosch 2 augustus 2010	BN4526
14	HR 10 september 2010	BM7809
15	Hof 's-Hertogenbosch 14 september 2010	BN7210
16	HR 8 oktober 2010	BN9709
17	Rb. Utrecht 18 oktober 2010	BO1077
18	Rb. Utrecht 18 oktober 2010	BO1082
19	Rb. Utrecht 18 oktober 2010	BO1007
20	Hof Leeuwarden 28 oktober 2010	BO5081
21	Hof Arnhem 28 oktober 2010	BO5077
22	HR 26 november 2010	BN9459
23	Hof Arnhem 2 december 2010	BO9711
24	HR 3 december 2010	BO6055
25	Rb. Amsterdam 15 december 2010	BQ1279
26	Hof Arnhem 16 december 2010	BO7538
27	Hof Arnhem 16 december 2010	BP0767
28	HR 24 december 2010	BO7512

	UITSPRAKEN 2008	LJN-NUMMER
1	Rb. Breda 7 januari 2011	BP1564
2	Rb. Breda 7 januari 2011	BP7557
3	HR 28 januari 2011	BO5760
4	Hof 's-Hertogenbosch 1 februari 2011	BP3740
5	Hof Amsterdam 3 februari 2011	?
6	Hof 's-Hertogenbosch 15 februari 2011	BP4685
7	Rb. 's-Hertogenbosch 25 februari 2011	BP5927
8	Hof 's-Hertogenbosch 1 maart 2011	BP6704
9	Hof Leeuwarden 17 maart 2011	BQ5096
10	Hof 's-Hertogenbosch 22 maart 2011	BP8879
11	Hof Amsterdam 29 maart 2011	BQ7872
12	HR 1 april 2011	BP4026
13	HR 1 april 2011	BP9843
14	Hof Amsterdam 5 april 2011	BQ1667
15	Hof 's-Hertogenbosch 12 april 2011	BQ1369
16	Hof Amsterdam 15 april 2011	BQ2547
17	HR 15 april 2011	BP6589
18	Rb. Breda 18 april 2011	BQ1670
19	Rb. Almelo 26 april 2011	BQ5965
20	HR 20 mei 2011	BQ2739
21	HR 20 mei 2011	BQ0499
22	Hof 's-Hertogenbosch 26 mei 2011	BQ6275
23	Hof Arnhem 30 mei 2011	BQ6581
24	Hof Amsterdam 31 mei 2011	BT6559
25	Hof Arnhem 1 juni 2011	BQ9241
26	HR 17 juni 2011	BQ0709
27	Rb. Utrecht 4 juli 2011	BR0605
28	Hof Amsterdam 5 juli 2011	BR0321
29	Hof Amsterdam 19 juli 2011	BT6529
30	Hof 's-Hertogenbosch 13 september 2011	BS8927
31	Hof 's-Hertogenbosch 13 september 2011	BS8923
32	Hof 's-Hertogenbosch 11 oktober 2011	BT7384
33	Hof Amsterdam 11 oktober 2011	BV3159
34	Hof 's-Hertogenbosch 25 oktober 2011	BU2055
35	HR 11 november 2011	BU4020
36	Hof 's-Hertogenbosch 15 november 2011	BU4891
37	Hof 's-Hertogenbosch 22 november 2011	BU5550
38	Hof 's-Hertogenbosch 22 november 2011	BU5553
39	HR 2 december 2011	BU3794
40	Hof 's-Hertogenbosch 6 december 2011	BU7396
41	Hof 's-Hertogenbosch 20 december 2011	BU8831

	UITSPRAKEN 2008	LJN-NUMMER
1	Hof 's-Hertogenbosch 10 januari 2012	BV0633
2	Hof 's-Hertogenbosch 10 januari 2012	BV0649
3	Rb. Roermond 19 januari 2012	BV2264
4	HR 27 januari 2012	BV0689
5	Rb. Utrecht 30 januari 2012	BV2578
6	Hof 's-Hertogenbosch 7 februari 2012	BV3497
7	Hof Arnhem 9 februari 2012	BV3415
8	HR 24 februari 2012	BV0890
9	Rb. Breda 14 maart 2012	BV8822
10	Hof 's-Hertogenbosch 20 maart 2012	BW0251
11	Hof 's-Hertogenbosch 27 maart 2012	BW0257
12	Hof 's-Hertogenbosch 3 april 2012	BW0964
13	HR 13 april 2012	BV9773
14	Hof 's-Hertogenbosch 19 april 2012	BW3476
15	Hof 's-Hertogenbosch 1 mei 2012	BW5138
16	Hof 's-Hertogenbosch 30 mei 2012	BW7013
17	Hof Amsterdam 7 juni 2012	BX3120
18	HR 22 juni 2012	BW6712
19	Rb. Utrecht 26 juni 2012	BW9599
20	Hof 's-Hertogenbosch 3 juli 2012	BX0364
21	Hof 's-Hertogenbosch 10 juli 2012	BX3604
22	Hof 's-Hertogenbosch 10 juli 2012	BX3607
23	Rb. Utrecht 10 juli 2012	BX1318
24	HR 13 juli 2012	BW8768
25	Rb. Almelo 28 augustus 2012	BY5383
26	Hof 's-Hertogenbosch 2 oktober 2012	BX9223
27	HR 5 oktober 2012	BX5791
28	Rb. Almelo 9 oktober 2012	BY5502
29	HR 12 oktober 2012	BX9918
30	Hof 's-Hertogenbosch 16 oktober 2012	BY1175
31	Rb. Almelo 18 oktober 2012	BY1556
32	Rb. Haarlem 26 oktober 2012	BY1449
33	Rb. Utrecht 30 oktober 2012	BY2871
34	HR 9 november 2012	BX5882
35	Rb. 's-Gravenhage 16 november 2012	BY5157
36	Hof 's-Hertogenbosch 13 december 2012	BY6435
37	Rb. Amsterdam 19 december 2012	BY7469
38	HR 21 december 2012	BY4603

BIJLAGE 4

Brief persoonlijke afspraak na toelating Wsnp

INHOUD BRIEF AFSpraak NA TOELATING WSNP

Geachte heer en/of mevrouw <X>,

Op <DATUM> bent u door de Rechtbank Oost-Brabant toegelaten tot de wettelijke schuldsaneringsregeling. Hierbij werd ondergetekende tot uw bewindvoerder aangesteld.

Hiermee bevestig ik dat ik de afspraak op <DATUM/TIJD/PLAATS> om de gevolgen van de Wsnp met u door te nemen.

Ik verzoek u vriendelijk de navolgende gegevens (voor zover van toepassing en voor zover nog niet in mijn bezit) tijdens het gesprek beschikbaar te hebben:

1. rekeningafschriften van uw bankrekeningen (van de laatste 6 maanden), zowel betaalrekeningen, beheerrekeningen als eventuele spaarrekeningen;
2. inkomensspecificaties (loonstroken/uitkeringsbewijzen) van de laatste 3 maanden alsmede een kopie van een (eventuele) arbeidsovereenkomst;
3. gegevens met betrekking tot eventuele datum ingang arbeidsongeschiktheid, percentage arbeidsongeschiktheid, datum herkeuring etc.;
4. in geval van een ZW- of WW-uitkering: de brief van het UWV waarin is vermeld tot wanneer het recht op de uitkering bestaat;
5. stukken met betrekking tot maandelijkse huur van uw woning (kopie huurovereenkomst) en de beschikking huurtoeslag of (indien van toepassing) hypotheekgegevens;
6. polissen van uw WA-verzekering, levens- en/of kapitaalverzekeringen;
7. kentekenbewijs alsmede de kilometerstand en een verklaring van de geschatte waarde (Bovag) van uw auto('s);
8. gegevens omtrent uw belastingteruggave/-aangifte en heffingskortingen;
9. gegevens met betrekking tot uw ziektekostenverzekering (kopie polis) en beschikking zorgtoeslag;
10. de meterstanden van gas, water en elektriciteit opgenomen op de ochtend van het huisbezoek;
11. de meest recente brieven/aanmaningen van uw schuldeisers, alsmede een overzicht van de hoogte van uw schulden.

Indien u gebruik maakt van budget-/inkomensbeheer of als u onder beschermingsbewind bent gesteld, kan uw budgetbeheerder en/of uw beschermingsbewindvoerder uiteraard bij het gesprek aanwezig zijn. Dat geldt tevens voor eventuele andere hulpverleners (maatschappelijk werk).

Hierbij treft u een informatieblad Wsnp aan. Ik verzoek u dit informatieblad aandachtig door te lezen ter voorbereiding op ons gesprek. Ik zal u tijdens ons kennismakingsgesprek nader informeren over de Wsnp en u nog een brochure verstrekken met nadere informatie.

Heeft u nog vragen, dan kunt u uiteraard contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

BIJLAGE 5

Informatiememorandum voor Wsnp

Informatiememorandum voor de Wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (Wsnp)

Vanaf het moment dat de wettelijke schuldsaneringsregeling op u van toepassing is verklaard, dient u zich te houden aan een aantal regels en dient u te voldoen aan een aantal verplichtingen. Deze regels en verplichtingen vloeien voort uit zowel de wet als de "Richtlijnen Schuldsaneringen", opgesteld door Recofa¹. Onderstaande punten geven in het kort de belangrijkste regels en verplichtingen weer. Het betreft geen limitatieve opsomming; dat wil zeggen dat deze lijst niet volledig is en dat uitbreiding mogelijk is.

1. Inspanningsverplichting

Gedurende de schuldsaneringsregeling rust op u de verplichting om uw aflossingscapaciteit zo hoog mogelijk te maken. U doet dit door enerzijds uw **inkomen te verbeteren** (door werk te verrichten dat zo goed mogelijk wordt betaald en door het aanvragen van toeslagen, tegemoetkomingen, etc.) en anderzijds door uw maandelijkse vaste lasten (uitgaven) zo veel mogelijk te beperken. Dit houdt in dat u in principe fulltime (minimaal 36 uur) moet gaan werken, tenzij er (dringende) redenen zijn om hiervan af te wijken.

Indien u op dit moment nog niet fulltime werkt, dan geldt er voor u een zogenaamde **sollicitatieverplichting**. Dit houdt in, dat u -totdat u de pensioengerechtigde leeftijd bereikt- zult moeten solliciteren naar een fulltime functie. Als u al parttime werkt, zult u moeten solliciteren naar een functie voor het aanvullende aantal uren. De inspanningsverplichting ten aanzien van de sollicitatieactiviteiten bestaat minimaal uit:

- inschrijving bij het CWI en drie tot vier uitzendbureaus;
- vier keer per maand schriftelijk solliciteren naar een fulltime functie;
- het informeren van de bewindvoerder over uw sollicitatieactiviteiten; dit houdt in, dat u kopieën van de advertentie(s) waarop u reageert, de sollicitaties, de afwijzingen en de inschrijvingen moet versturen naar de bewindvoerder.

De sollicitatieverplichting geldt ook indien:

- u eventueel deelneemt aan een re-integratietraject;
- u stelt dat u (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt bent, zolang de rechter-commissaris u niet heeft vrijgesteld van uw sollicitatieverplichting;
- u kinderen heeft die jonger zijn dan vier jaar;
- u de Nederlandse taal niet machtig bent.

Indien u van mening bent dat u niet fulltime kunt werken (bijvoorbeeld om redenen van medische aard), dan dient u hiervoor schriftelijke bewijzen en/of motiveringen te overleggen. Hierbij wordt opgemerkt, dat de eisen om vrijgesteld te worden van de sollicitatieverplichting vele malen hoger liggen dan de eisen die een uitkerende instantie stelt. Het is uiteindelijk aan de rechter-commissaris om te bepalen of u wordt vrijgesteld van uw sollicitatieverplichting.

¹ Landelijk overlegorgaan van rechters-commissaris in faillissementen en surseances van betaling in faillissementen.

In principe is het u niet toegestaan om gedurende de schuldsaneringsregeling een **opleiding** te volgen. U dient immers fulltime te werken. In uitzonderlijke situaties kan de rechter-commissaris u toch toestemming verlenen voor het volgen van een opleiding. Zolang deze toestemming echter niet is verleend, mag u niet aan een opleiding beginnen of moet u deze staken.

2. Vrij te laten bedrag (vtlb)

Gedurende de looptijd van de schuldsaneringsregeling dient u zoveel mogelijk te 'sparen' voor de gezamenlijke crediteuren. De bewindvoerder berekent maandelijks het bedrag dat u van uw inkomen mag behouden (het zogenaamde vrij te laten bedrag). Deze berekening wordt aan de rechter-commissaris ter goedkeuring voorgelegd. Al het meerdere boven dit vrij te laten bedrag dient u over te maken naar de boedelrekening. De bewindvoerder heeft ook de mogelijkheid om dit bedrag rechtstreeks in te laten houden op uw salaris of uitkering en over te laten maken op de boedelrekening.

Om de bewindvoerder in de gelegenheid te stellen een actuele berekening te maken, dient u maandelijks het '**Maandelijks informatieblad voor de berekening van het vrij te laten bedrag**' aan de bewindvoerder toe te sturen, inclusief de daarbij behorende bijlagen. Dit geldt ook, indien u een maand geen inkomsten heeft gehad of indien uw situatie ongewijzigd is ten opzichte van de voorgaande maand.

Ongeacht de hoogte van uw inkomen dient u te allen tijde ten minste de maandelijkse bewindvoerderskosten te voldoen, behoudens bijzondere situaties. De vaststelling van de bewindvoerderskosten vindt ieder jaar plaats in de maand juli.

3. Overige verplichtingen uit de schuldsaneringsregeling

Buiten de inspanningsverplichting en de verplichting om uw maandelijkse afdrachten te doen, geldt nog een aantal andere verplichtingen:

- U mag uw eigen onderneming niet voortzetten en u bent verplicht fulltime werk in loondienst te zoeken (tenzij de rechter-commissaris hiertoe goedkeuring verleent).
- Als u in het bezit bent van een eigen woning, zal deze (in beginsel) worden verkocht.
- U dient alle goederen die tot de boedel behoren op eerste verzoek van de bewindvoerder aan hem af te geven.
- U dient uw lopende betalingsverplichtingen na te komen. Het is niet toegestaan nieuwe schulden te laten ontstaan.
- U dient alle toeslagen en tegemoetkomingen waarop u recht heeft, zelf aan te vragen.
- U dient zelf uw belastingaangifte te doen en een kopie van uw belastingaangifte te sturen naar de bewindvoerder.
- U dient de bewindvoerder (op eigen initiatief) van alle relevante wijzigingen in uw persoonlijke situatie op de hoogte te brengen, zoals wijzigingen in inkomen, gezinssituatie, vaste lasten, telefoonnummer, emailadres, etc.

Verder dient u voor een aantal zaken toestemming te vragen aan de bewindvoerder:

- voor het aangaan van een overeenkomst inzake krediet;
- voor het aangaan van een overeenkomst waarbij u zich als medeschuldenaar verbindt;
- voor het geven van bovenmatige giften;
- om te mogen verhuizen;
- voor reizen naar het buitenland.

4. Niet toegestaan tijdens de schuldsaneringsregeling

Tijdens de schuldsaneringsregeling is het niet toegestaan dat u nieuwe schulden laat ontstaan of schulden betaalt die zijn ontstaan vóór de toelating tot de schuldsaneringsregeling.

5. Gevolgen niet nakomen verplichtingen

Als u zich niet houdt aan de verplichtingen die voortvloeien uit de wettelijke schuldsaneringsregeling, dan kan de bewindvoerder de rechter-commissaris verzoeken u op te roepen voor verhoor of verzoeken dat de schuldsaneringsregeling wordt verlengd of wordt beëindigd zónder schone lei. Beëindiging zonder schone lei betekent, dat uw schulden niet worden omgezet in een natuurlijke verbintenis en dat u al uw schulden zult moeten afbetalen.

Hiermee verklaar ik, dat ik het informatiememorandum voor de Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp) volledig heb gelezen, dat ik inhoud heb begrepen en dat ik me zal inspannen om me aan de regels en verplichtingen die voortvloeien uit de wettelijke schuldsaneringsregeling zal houden.

Datum: Naam:

Handtekening:

Het ondertekende exemplaar binnen zeven dagen nadat de Wettelijke schuldsanering is uitgesproken, versturen naar:

*Deterink Advocaten en Notarissen N.V., Sectie Insolventierecht
Postbus 3, 5600 AA Eindhoven*

of per email aan: noortje.van.der.linden@deterink.com

BIJLAGE 6

**Brief naar aanleiding van persoonlijke
afspraak / bevestiging afspraken**

BRIEF N.A.V. PERSOONLIJK GESPREK / BEVESTIGING AFSPRAKEN

Geachte heer en/of mevrouw <X>,

Hierbij zend ik u een kopie van mijn eerste verslag aan de rechter-commissaris en een kopie van de draagkrachtberekening.

Ik heb de rechter-commissaris verzocht het vrij te laten bedrag te bepalen op € <X> per maand. Zoals ik tijdens mijn huisbezoek heb aangegeven, dient u van dit bedrag rond te komen zonder dat er nieuwe schulden ontstaan. Het inkomen boven dit bedrag dient u af te dragen aan de boedel ten behoeve van de crediteuren.

Ook bevestig ik nog de gemaakt afspraken. Ik adviseer u deze goed door te lezen.

1. U bent door de rechtbank toegelaten tot de Wet Schuldsanering Natuurlijk Personen (Wsnp) per <DATUM>. Alle schulden die u op dat moment had, vallen onder de werking van de regeling. Ná die datum mogen er geen nieuwe schulden ontstaan.
2. De rechtbank zal uw schuldsaneringsregeling tussentijds beëindigen of u aan het eind van de rit de schone lei niet verlenen, indien u:

- a. **geen of onjuiste informatie** verstrekt aan de bewindvoerder of deze informatie te laat verstrekt.

U dient 1 maal per maand via e-mail, fax of post een berichtje te sturen over de gang van zaken over die betreffende periode. U dient daarin te vermelden of er achterstanden zijn in betalingen en/of aanvullingen c.q. wijzigingen in uw persoonlijke of financiële gegevens etc. Tevens dient u daarbij kopieën van rekeningafschriften en inkomensspecificaties te sturen. De schuldsanering kan alleen werken als u altijd openheid van zaken geeft aan uw bewindvoerder.

- b. **nieuwe schulden** laat ontstaan.

Nieuwe schulden ontstaan al wanneer u niet tijdig aan uw lopende verplichtingen voldoet, zoals huur, energie, water, belasting etc.

- c. **niet de juiste afdrachten** doet aan de boedel.

U dient al uw netto inkomen boven het vrij te laten bedrag maandelijks over te maken naar uw boedelrekening met nummer: <BOEDELREKENING> t.n.v. <TNV/OVV>. Indien uw inkomen gelijk of lager is dan het vrij te laten bedrag, dient u in ieder geval maandelijks de minimale boedelbijdrage van thans € <MIN BOEDELBIJDRAGE> te voldoen.

Ontvangt u een bijstandsuitkering en is er geen of onvoldoende afloscapaciteit, dan dient u onmiddellijk voor aanvulling van genoemd bedrag zorg te dragen door een beroep te doen op bijzondere bijstand. U dient zich daartoe te wenden tot de sociale dienst van uw gemeente. Ook hier geldt dat het niet of niet volledig betalen van de bijdrage een nieuwe schuld betekent.

d. zich **onvoldoende inspannt** op de arbeidsmarkt.

Indien op u een sollicitatieplicht rust, dient u mij een ingevuld sollicitatieformulier te doen toekomen, voorzien van bijlagen (kopieën van brieven en reacties op verrichte sollicitaties).

e. de uitvoering van de schuldsaneringsregeling **belemmert, dan wel frustreert**;

f. tracht uw schuldeisers te **benadelen**.

3. U heeft kennisgenomen van het informatiememorandum Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp).
4. De post die mij bereikt in verband met de postblokkade, zal minimaal een keer per week worden doorgezonden. Het is mogelijk dat u belangrijke post ontvangt waarop u onmiddellijk moet reageren, omdat er wellicht een betalingstermijn in wordt genoemd. Om misverstanden te voorkomen doet u er verstandig aan om bij afspraken en dergelijke met derden te vermelden dat minimaal twee weken tussen de oproep van de afspraak en de afspraak zelf dient te zitten. Indien u belangrijke post verwacht, kunt u telefonisch contact met mij opnemen.
5. U dient zich volledig in te spannen op de arbeidsmarkt. Daarbij geldt een arbeidsverplichting van minimaal 36 uur per week. Indien op u een sollicitatieplicht van toepassing is of u werkt minder dan 36 uur per week, dient u vier keer per maand schriftelijk te solliciteren naar een volledige of aanvullende baan. Van deze sollicitaties dient u maandelijks bewijsstukken aan mij toe te zenden. U dient zich in te schrijven bij het UWV WERKbedrijf (voorheen het CWI) en bij vier uitzendbureaus.
6. U dient tijdig belastingaangifte te (laten) doen, ter voorkoming van boetes.

Om het toezicht op een correcte nakoming van de schuldsaneringsregeling efficiënt te laten verlopen, treft u hierbij aan een maandelijks informatieblad met het verzoek mij de daarin gevraagde gegevens aan het einde van iedere maand te doen toekomen. Indien u een sollicitatieplicht heeft, verzoek ik u tevens bijgaand inlichtingenformulier maandelijks aan mij toe te zenden.

Indien u zich niet aan bovenstaande regels houdt, zal ik dit aan de rechter-commissaris moeten melden. De Wet bepaalt dat in dergelijke gevallen de schuldsanering kan worden beëindigd en in bepaalde gevallen kan worden omgezet in een faillissement, met alle nadelige gevolgen van dien. Ik ga er echter vanuit dat u het niet zover zult laten komen.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

BIJLAGE 7

**Maandelijks informatieblad voor de
berekening van het vrij te laten bedrag (vtlb)**

Maandelijks informatieblad voor de berekening van het vrij te laten bedrag (vtlb)

Informatie, maandelijks uiterlijk de laatste dag van de maand, versturen naar:

Deterink Advocaten en Notarissen N.V., Sectie Insolventierecht
Postbus 3, 5600 AA Eindhoven
of per email aan: noortje.van.der.linden@deterink.com

MAAND:

JAAR:

PERSOONLIJK

Naam:

Naam partner:

Telefoonnummer thuis:

Telefoonnummer mobiel:

Emailadres:

BEREKENING VRIJ TE LATEN BEDRAG

1. INKOMEN	SCHULDENAAR	PARTNER
Inkomens (netto) van u (beiden uit werk (hoeveel uur?))		
Eventueel overwerk		
Uit uitkering (welke uitkering?)		
Teruggave belastingdienst (VT)		
Alimentatie		
Kindgebonden budget		
Overige inkomens		
Reiskostenvergoeding		
Vakantiegeld		

2. ZIEKTEKOSTENVERZEKERING		
Premie ziektekostenverzekering		
Zorgtoeslag		
3. HUUR / HYPOTHEEKLASTEN		
Kale huur / rente		
Servicekosten		
Huurtoeslag (indien van toepassing)		
4. REISKOSTEN		
Auto van de zaak / leaseauto	Ja / Nee	Ja / Nee
Kosten		
5. KINDEROPVANG		
Betaalde kosten		
Ontvangen vergoedingen		
6. OVERIGE (ARBEIDS- OF ANDERE) KOSTEN		
7. OVERIGE (ALIMENTATIE- OF ANDERE) UITGAVEN		
8. OVERIGE GEGEVENS		
Werkgever		

ONDERTEKENING:

Datum:

Plaats:

Handtekening:

Handtekening partner:

BIJLAGE 8

Inlichtingenformulier sollicitaties Wsnp

Inlichtingenformulier sollicitaties Wsnp

Gevraagde informatie, maandelijks uiterlijk de laatste dag van de maand, versturen naar:
Deterink Advocaten en Notarissen N.V., Sectie Insolventierecht, Postbus 3, 5600 AA Eindhoven
of per email aan: noortje.van.der.linden@deterink.com

Overzicht van verrichte sollicitaties over de periode t/m

Datum	Naam bedrijf / naam contactpersoon	Schriftelijk / mondeling	Resultaat

Ik heb geen sollicitaties verricht omdat: ¹

.....

Deze gegevens zijn door mij naar waarheid ingevuld op te

Naam schuldenaar: Handtekening schuldenaar:

¹ Bent u door ziekte niet in staat arbeid te verrichten, geeft u dan aan wanneer en door welke instantie de laatste medische keuring heeft plaatsgevonden.

BIJLAGE 9

Checklist nagekomen verplichtingen

Checklist nakoming verplichtingen Wsnp

Gevraagde informatie, maandelijks uiterlijk de laatste dag van de maand, te ontvangen van:

Overzicht over de periode:

[illegible]

